

IZSELENSKI VESTNIK RAFAEL

GLASILO RAFAELOVE DRUŽBE V LJUBLJANI

IZHAJA
15. VSAKEGA MESECA
UREDNIŠTVO: LEONIŠČE
UPRAVA: TYRSEVA C. 52
V LJUBLJANI

NAROCNINA:
ZA JUGOSLAVIJO
LETNO DIN 12—
ZA INOZEMSTVO
LETNO DIN 24—

OGLASI PO DOGOVORU

LETO VI.

LJUBLJANA, NOVEMBER 1936

ŠTEV. 11

Domovina pozdravlja svoje drage izseljence

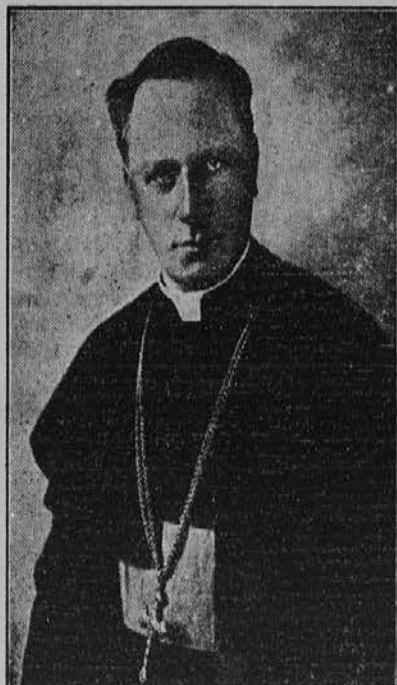
Nadškof dr. Jeglič

Knezoškof dr. Rožman

V Stični na sv. Rafaela dan 24. oktobra 1936.

»Starček, ki stoji ob robu groba in pri vratih večnosti, Vam kličem: Naj Vas ne zastrupi grozno brezverstvo in strahna razbrzdanost naših dni! Ohranite živo in globoko vero v osebnega Boga in v božjega Sina, edinega našega Odršenika! Spolnajte krščanske dolžnosti: vsakdanjo molitev, sv. mašo ob nedeljah in praznikih, pogosto prejemanje sv. zakramentov. Vse za to potrebne milosti si izprosite iz presv. Srca Jezusovega po Mariji, ki je posrednica vseh milosti. Ako boste to uvaževali, morete trdno upati, da boste, ko Vas večni Sodnik pokliče na odgovor, mogli se preseliti iz solzne doline v nebeške višine.

To Vam prosi od Boga Vaš prijatelj
nadškof Jeglič.«

naših požrtvovalnih duhovnikov ugotavljam, da deluje iz ljubljanske škofije sedem duhovnikov med izseljenci v tujini. Za učitelje mora skrbeti država. V tem oziru moramo zahtevati več pomoči in uvidevnosti za to prevažno zadevo, učiteljev je premalo, skoraj nič.

Vi pa, dragi bratje in sestre v tujini, z vsemi močmi si ohranjajte vero in materino besedo, da se vezi z domovino ne pretrgajo. Posebno se obračam na mladino, rojeno in rastočo v tujini. Vi ne poznate lepote naše zemlje, ne pesmi zvonov, ki plava čez naša polja in vinograde, ne morete ljubiti naše zemlje tako, kot jo ljubimo mi. Vas ne kliče v tihih zasanjanih urah gorak spomin nazaj na domačo grudo. Vas more vezati z nami samo še vera in jezik vaših staršev! Oklenite se obojega, varujte oboje kot dragocen zaklad, katerega vam ne more nič nadomestiti, ako ga zgubite. Gojite toplo versko življenje in z ljubeznijo in vztrajnostjo se vadite v materinem jeziku, da ostanete po Bogu in materi z nami v domovini en narod.

Božji blagoslov z vami!

† **Gregorij Rožman,**
škof ljubljanski.

Nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič
na vrtu v Stični.

Videl in pozdravil sem lansko leto tisoče in tisoče bratov in sestra naše krvi, ki so se izselili z domače grude in v tujem svetu našli vsakdanji kruh. Spoznal sem pri teh obiskih, da sta samo dve vezi, ki vežeta ta izkoreninjeni rod z rojstno zemljo, z domovino, vera in materina beseda.

Oboje je dostikrat v resni nevarnosti. Če se te vezi potrgajo, je naša kri izginila v tujem morju in se nikdar več ne vrne. Zato je dolžnost domovine, da skuša z vsemi sredstvi med izseljenimi svojimi otroci ohraniti to dvoje: vero in materino besedo. Oboje je med seboj v tako tesni zvezi, da se ohrani materina beseda med tistimi izseljenci najboljše in najdalje, ki imajo duhovnika svojega jezika, kajti v molitvi se človek najdalje poslužuje svojega jezika, tudi ko v civilnih odnosih splošno rabi in mora rabiti tuj jezik. Da se obojna vez ohrani, je treba, da gredo z izseljenci duhovniki in učitelji. Duhovnike oskrbi cerkvena oblast. S hvaležnostjo do Boga in do

Dr. Ivan Tomažič, knezoškof lavantinski.

Knezoškof dr. Tomažič

Kratke naj bodo letos k izseljenski nedelji moje besede do Vas, dragi rojaki v tujini.

Kakor bi trenil, je zopet preteklo eno leto. Je li nam prineslo izboljšanja življenjskih in družabnih razmer? Ali ni postalo v zadnjem času marsikaj hujše, kakor je bilo pred letom?

Pomnimo: Tisti, ki hočejo iztrebiti z zemlje lme božje; ki obljublajo množicam svobodo, ako se odpovejo Bogu in Cerkvi, ki hočejo z nasiljem izpremeniti dosedanja družabni red ter razdeliti zemeljske dobrine med vse ljudi enako; ki obetajo zlasti delavskim slojem raj na zemlji, ako se pridružijo njihovim prevratnim nameram... ti nas ne bodo rešili, ne osrečili. Oni so sami v veliki zmoti in vodijo druge v zмотo; njim ni mar za ljudstvo, ampak za lastni dobiček; oni niso apostoli resnice in pravice, ljubezni in sreče, ampak so odposlanci kneza laži in prevare, sovraštva in nesreče.

Resnica, pravica, ljubezen, sreča je edino pri Njem, ki je dejal o sebi: Jaz sem luč sveta; jaz sem pot in resnica in življenje: jaz ljubim nje, ki ljubijo mene; na tem bodo ljudje spoznali, da ste moji učenci, ako se boste ljubili med seboj — to je pri Jezusu Kristusu. Le po Njegovih načelih, kakor nam jih oznanja sveta Cerkev, je mogoče priti do miru in prave svobode, do pravičnega razmerja med delom in plačilom, do medsebojne ljubezni in sloge, do resnične sreče že na tem svetu, kolikor se je da doseči tukaj.

Zato Vas prosim, dragi slovenski izseljenci: Bodite dosledni kristjani, bodite — ne na pol, ampak — celi katoličani! Neomahljivi v veri; zvesti v izpolnjevanju verskih dolžnosti, predvsem v molitvi, v udeležbi pri nedeljski službi božji, v prejemanju sv. zakramentov; vztrajni v dejavni ljubezni do Boga in do bližnjega; čisti in trezni, pošteni in miroljubni... tako, da nasprotniki ne bodo imeli ničesar hudega reči o Vas. Tako se boste ubranili časne in večne pogube, v katero Vas hočejo za seboj potegniti sovražniki božji; tako boste najbolj poskrbeli za lastni blagor in za boljše dneve; tako bo mogla domovina biti ponosna na Vas.

Naj bo z Vami vsemi božje varstvo in božji blagoslov!

V Mariboru, na praznik Kristusa Kralja, dne 25. oktobra 1936.

† Ivan Jož. Tomažič,
škof lavantinski.

P. Kazimir Zakrajšek

Ljubeča mati šteje dneve in ure v težkem pričakovanju ljubečega materinskega srca onega dneva, ko jo obišče sin iz tujine. Naprej se veseli in doživlja trenutek, ko ga bo zopet objela in pritisnila na svoje srce. Tedne preje zbira svoje misli, kaj in kako mu bo povedala, da bo začutil in občutil vso

toplino in veličino materinske njene ljubezni. Kaj in kako mu bo vse povedala, da ga bo obvarovala zablod in nevarnosti tujine, mrzle mačeha, ki ga objema v svojem mrzlem, tujem, odurnem objemu brez ljubezni, sebično, z izkoriščevalnimi nameni.

Prav tako se veseli tudi Družba svetega Rafaela, mati slovenskih izseljencev, vsakoletne izseljenske nedelje, dneva obiska v duhu vseh njenih sinov in hčera iz tujine.

Komaj je minila ena izseljenska nedelja, že misli na prihodnjo, že začne šteti v težkem pričakovanju ljubečega materinskega srca dneve in ure do prihodnje prve adventne nedelje, nove izseljenske nedelje. Zopet začne šteti dneve in ure, ko bo zopet objela in pritisnila na svoje materinsko srce stotisoče ljubljenski otrok, ki se ločeni od doma, razkropljeni kot večni Ahasveri potikajo po vseh kotih zemeljske oble in stikajo za skorjico grenkega izseljenskega kruha.

Tedne, mesece že tako tudi letos zbiramo svoje misli, kaj in kako jim bomo povedali na letošnjo izseljensko nedeljo, da bodo vsi začutili vso toplino in veličino materinske ljubezni matere domovine. Kaj in kako jim bomo povedali, da bi jih obvarovali zablod in stranpoti in nesreč, katerih jim toliko preti v objemu grde sebične mačeha, izkoriščevalne tujine, da se ne bodo dali premotiti njenim nenaravnim in neodkritosrčnim besedam, tudi ne njenemu belemu kruhu, še manj njenemu zlatu, temveč ohranili svoje slovensko srce čisto, neomadeževano v zvesti ljubezni do tiste, ki jim je edino prava mati — mati domovina.

In tu v tej številki »Rafaela — skromni, kakor je skromna in revna mati — imate zbrano, kar in od kogar se je moglo dobiti lepih besedi, tolažilnih in bodrilnih opominov, lepih naukov, dokazov naše ljubezni, in sicer od vseh, ki po svoji službi predstavljajo ljubečo mater — domovino.

O, bratje in sestre! Ostanite nam zve-

sti! Ostanite zvesti svoji materi, ki Vas ljubi! Res je reva, »vdova tužna zapuščenca«, jo imenuje pravilno pesnik, od vseh prezirana, od nikogar ljubljena. Res se ne more primerjati z razkošno, bogato, nališpano mačeho, Vašo tujino. Toda pri tem pa je velika, zelo velika, da, nedosegljiva, — v ljubezni do Vas, veliko, veliko večja kot mačeha! Ne, ne! Ne pozabite: mater imate samo eno: — tu doma — slovensko zemljo! Vsaka druga Vam je lahko prijateljica, dobrotnica, morda tudi nevesta, morda mačeha — mati nikoli in nikdar!

Ostanite zvesti njenim dragocenim svetinjam, katere Vam je dala na pot v tujino pri odhodu: sv. vero, slovensko narodnost in jugoslovansko državo. Dragocene so te tri svetinje. Oskropljene so z njeno srčno krvjo, odkupljene s pol tisočletnim strašnim trpljenjem in ogromnimi žrtvami.

Bratje in sestre! Objemimo se danes, na letošnjo izseljensko nedeljo v zvestem objemu obnovljene bratske ljubezni in zvestobe! Mi zvesti Vam, Vi zvesti nam do zadnjega izdihljaja, do zadnje kaplje krvi!

Bratje in sestre! Ne pozabite tudi Družbe sv. Rafaela, Vaše matice! Pridružite se ji kot njeni člani vse slovenske naselbine kot celote, Jednote (Zveze), organizacije, društva, pa tudi posamezniki! Družba sv. Rafaela naj bo organizacija naše svete ljubezni — Vaše do nas in naše do Vas, vez svete bratske narodne povezanosti v eno celoto, v eno dušo in eno srce — srce celokupnega naroda nas tu doma in Vas v tujini — vsi eno, samo eno slovensko srce!

O, naj doseže letošnja izseljenska nedelja saj velik korak naprej v tej smeri, v tej zamisli: naši izseljenci — naša deset banovina!

V tem smislu pozdravljam v imenu Družbe sv. Rafaela vse slovenske izseljence po vseh krajih naše diaspore in po vseh kotih zemeljske oble. Bog Vas živi in blagoslovi!

P. Kazimir Zakrajšek,
predsednik Družbe sv. Rafaela.

Jože Podslivniški:

Kako skrbijo drugi narodi za svoje rojake v tujini

Kdor danes pazno zasleduje svetovno časopisje, ki gre iz tiskarn v velikanskih nakladah v širni svet, bo zasledil v njem poleg drugega tudi to misel: Pomagajmo in rešujmo naše brate in sestre, da nam ne utonejo v mrzli tujini. Oni nam utirajo pot v svetu s svojim delom in nam leto za letom večajo naše politične, gospodarske in kulturne meje.

Odveč bi bilo, da bi omenjal vse te velike narode, ki s tako paznim očesom in odprtim srcem omogočajo svoji krvi v tujini tako lep razvoj in obstoj v vseh področjih človeškega udejstvovanja. Za danes naj omenim le dva naroda, ki bivata v naši bližini in ki se še na prav poseben način zanimata za svoje izseljence v tujini. To so Nemci in Poljaki.

Da so danes nemški izseljenci po vsem svetu tako dobro organizirani v kulturnem, političnem in verskem področju, se morajo zahvaliti svoji stari domovini — Nemčiji. Nemška država z veliko uvidenostjo, skrbjo in ljubeznijo čuva svojo kri, ki je razkropljena po vsem svetu. Danes imajo Nemci nad 30 milijonov izseljencev, od teh je dobra polovica katolikov, ostali pa so v pretežni večini protestanti. Povsod, kjer se je naselil nemški živelj, mu je domovina takoj preskrbela organizacije, ki v prvi vrsti skrbijo za to, da se ohrani nemški jezik in pristni nemški duh. Te organizacije so vedno v živih zvezah z domovino 65 milijonskega naroda in ta se dobro zaveda, da ima v svojih izseljen-

cih močno oporo v svoji zunanji politiki. Da pa so ti stiki možni in realni, zato so si Nemci ustanovili v domovini razna društva, ki imajo samo to nalogo, da so v stalni zvezi z rodno krvjo v tujini. In vsa ta društva z ogromnimi denarnimi izdatki podpira država. Danes ima Nemčija taka društva v vseh večjih nemških mestih, ki zelo uspešno delujejo. Dobro bo, da si od bližje ogledamo ta društva in njihovo delo. Nemci imajo v glavnem tri društva, toda vsa tri so med seboj v tako tesni zvezi, da se ločijo le po imenu, ne pa po namenu. In ta so: Družba sv. Bonifacija, Družba sv. Rafaela in Društvo za Nemce v inozemstvu. Poleg tega pa je tudi močno protestantsko Gustav-Adolfovo društvo.

Družba sv. Bonifacija skrbi predvsem za nemško diasporo, Rafaelova družba za izseljence preko morja, Društvo za Nemce v inozemstvu, glavno gibalno teh dveh društev, pa skrbi za nemške manjšine v inozemstvu, obenem pa vodi glavno evidenco za diasporo in inozemstvo. Poleg teh društev so še razni »Izseljenski instituti«, ki imajo to nalogo, da skrbe za izseljenske liste in revije, za propagando med narodom, obenem pa preiskujejo zgodovinski, politični in gospodarski razvoj izseljenstva s tem, da izdajajo številne liste in debele knjige. Tu so nastanjeni tudi bogati izseljenski muzeji.

Poleg vseh teh društev in institutov so še druga društva in organizacije, ki so omenjenim glavnim društvom podrejene. To so številna prosvetna, politična in cerkvena društva, ki zbirajo denarne prispevke za rojake v tujini. Vsaka škofija in vsaka župnija je močna edinica, ki podpira glavna gibalna izseljenskega udejstvovanja. Vsa ta društva po župnijah s podporo vzdržujejo revne dijake, ki so se odločili, da se posvetijo kot učitelji in dušni pastirji delovanju med svojimi rojaki v inozemstvu; ta društva podpira izdatno tudi država.

Skrb za nemške izseljence goje zlasti po osnovnih, srednjih in visokih šolah. Neverjetno je, koliko že otroci v osnovni in srednji šoli zbero denarja za svoje brate in sestre v tujini. Da je mogoče to izseljensko misel tako širiti med nemškim narodom, gre zasluga osnovni šoli, v kateri se otroci seznanjajo s temi važnimi narodnimi vprašanji. Nemške univerze imajo tudi posebne stolice za izseljensko vprašanje.

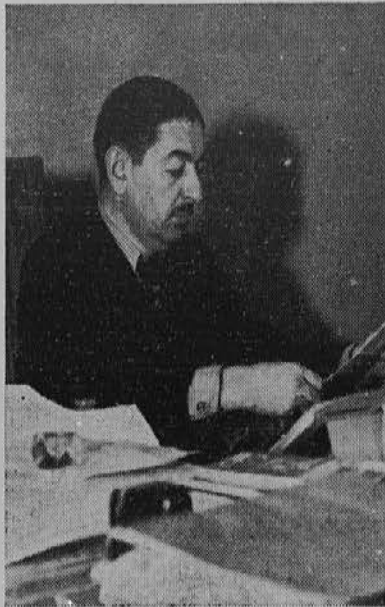
Omeniti moram tudi to, da imajo Nemci v rajhu lepo število lepih in prostornih kolegijev, kjer študirajo izseljenski dijaki in se seznanjajo podrobno z izseljenskim vprašanjem. — Lani so otvorili tudi posebno semenišče za duhovski naraščaj, ki bo deloval pozneje med izseljenci.

Zadnja leta pa poskušajo Nemci vzdrževati močne vezi z izseljenci s pomočjo radia. Radijska postaja v Stuttgartu skoraj vsak teden prireja najrazličnejša predavanja za svoje rojake v tujini. In to sredstvo se jim je sijajno obneslo, ki že rodi bogate sadove.

Glavna opora nemškemu izseljenstvu pa je brez dvoma duhovščina. Danes je

ni po svetu nemške kolonije — vsaj katoliške ne — ki bi ne imela tudi svojega dušnega pastirja, ki je njen dušni, kulturni in politični vodnik. Vse te izseljenske duhovnike pa bogato podpira državna oblast.

Nemškemu vzoru sledi tudi Poljska. Poljaki imajo danes nad deset milijonov

Minister g. Dragiša Cvetković,
pod čigar zaščito spadajo naši izseljenci.

ljudi v tujini. Glavni pogon in zamah za poljske izseljence je dala katoliška duhovščina, ki je že dolgo motrila velike nacionalne in moralne nevarnosti, ki prete vsakemu človeku v tujini, če je prepuščen samemu sebi. Pa tudi država ni držala križem rok, ampak je z velikim razumevanjem pomagala uresničiti veliko zamisel poljskih škofov z denarnimi prispevki. In tako so s skupnimi močmi zgradili ogromno semenišče za izseljenske bodoče duhovnike. Za to semenišče je država prispevala nad 15 milijonov dinarjev. Neka grofica je podarila kardinalu dr. A. Hlondu velik in lep grad, kjer naj se vzgaja srednješolska mladina, ki se hoče vzgojiti in posvetiti delu za poljske

izseljence. In na ta način raste lepo število duhovnikov in laikov, ki so pionirji poljskega duha in jezika s svojimi rojaki v inozemstvu. V šolskem področju zelo lepo delujejo redovnice-učiteljice, ki skrbe za zdravo duhovno in narodno hrano mladine, ki odrasča v tujini.

Da pa ostanejo zveze med domovino in tujino še ožje in pristrénejše, pošilja poljska država vsako leto visokošolce: teologe in laike med izseljence, ki prirejajo razna skioptična predavanja o njihovi domovini. In uspeh teh predavanj je velikanski, saj ob takih prilikah izseljenci živo občutijo vso ljubezen in toploto domače besede in pesmi in obenem spoznajo, da jih mati-domovina vedno z ljubeznijo spremlja v mrzli tujini.

Poljaki in Nemci gredo z duhom časa naprej; znajo udariti po železu, ko je žareče. Nemški in poljski narod se zavadata, da je izseljensko vprašanje eminentne važnosti za državo v verskem, moralnem in narodnem oziru, zato pa se zares tudi brigajo za svojo kri, da jim ne utone v mrzli tujini.

Mi se seveda ne moremo meriti s temi narodi in ne moremo storiti vsega tega za naše izseljence, kar ti store za svoje. Gotovo je pa tudi, da bi veliko več mogli in morali storiti, kakor smo do zdaj storili. Tedaj, ko je bilo naše izseljevanje na vrhuncu, smo mi spali, drugi narodi so pa pridno delali. Zbudimo se vsaj zdaj in pojdemo na delo in rešimo, kar se še rešiti da. Družba sv. Rafaela sama ne zmore tega dela, treba je, da jo podpre ves narod z denarnimi žrtvami. Danes šteje omenjena družba par sto članov — naših ljudi pa je v tujini več stotisoč. Ne smelo bi biti pri nas hiše, ki ima v tujini svoje člane, pa da bi ne bila članica Družbe sv. Rafaela. Mislim, da bi prav lahko vsaka taka hiša prispevala kot članica letno po deset dinarjev. Šele tedaj, ko bo ves naš narod podprl težko delo Družbe sv. Rafaela z denarnimi prispevki, bo šlo delo od rok. Koristi tega dela pa ne bodo občutili samo naši izseljenci, temveč tudi naša država. Ne pustimo, da bi naši bratje in sestre popolnoma pozabljeni od domovine utonili v tujini in da bi med njimi zamrla naša beseda in pesem!

Izseljenska zbornica na vidiku

Po dolgoletnem prizadevanju Družbe sv. Rafaela za varstvo slovenskih izseljencev in njenega velezaslužnega predsednika gospoda p. Kazimirja Zakrajška je sklical g. dr. Marko Natlačen, ban dravske banovine, anketo o izseljenski zbornici, ki se je vršila na izseljenskem oddelku kr. banske uprave v Ljubljani. Ankete so se udeležili: g. podban dr. Stanko Majcen, načelnik dr. Mayer, šef dr. Karlin, dr. Marna je zastopal g. dr. Žižek, ravnatelj Zveze za tujski promet, odsotnega g. knezoškofa dr. G. Rožmana je zastopal g. kanonik Jos. Vole, odsotnega g. župana dr. J. Adlešiča je zastopal g. Heribert Svetel, g. p. Kazimir Zakrajšek, predsednik Rafaelove družbe, podžupan g. dr. Ravnihar kot predsednik sklada

za podpiranje izseljencev, g. referent Fink in urednik »Rafaela« g. Josip Premrov.

V daljšem in krepko zasnovanem referatu je predsednik Rafaelove družbe g. p. Kazimir Zakrajšek pojasnjeval in utemeljeval nujno potrebo po ustanovitvi izseljenske zbornice, ki bi se lahko imenovala tudi izseljenski institut. Po zgledu drugih narodov, ki imajo sijajno urejeno skrbstvo za svoje izseljence, naj bi tudi srce Slovenije, Ljubljana, dobila prepotrebni izseljenski institut, ki bi oskrboval v narodnem, verskem, kulturnem in pa v vseh mnogovrstnih ozirih naše rojake, ki so odrezani od našega narodnega telesa in sedaj žive in se potaplja v ogromnih tujih morjih po vseh delih sveta. Naši izseljenci

so nam poslali po poročilu Narodne banke iz Zagreba leta 1955. vsoto 192.000.000 Din, zato je krvavo potrebno, da se tudi naša država, zlasti slovenski narod, začne z večjim razumevanjem in ljubeznivo brigati in skrbeti za svoje rodne brate in sestre, katerih imamo danes nad pol milijona v inozemstvu.

Po tem nadvse zanimivem poročilu je podal referat g. referent Fink, ki je tudi s svoje strani utemeljeval potrebo o ustanovitvi izseljenskega inštituta.

K besedi se je oglašil gospod podžupan dr. Ravnihar, ki je pozdravil grandiozno zasnovo g. p. Zakrajška o izseljenskem inštitutu in prosil, naj bi se k sodelovanju povabila vsa naša narodna društva, kakor Branibor, Klub koroških in primorskih Slovencev itd.

Načelnik g. dr. Mayer, ki je tudi soglašal z ustanovitvijo inštituta, je prosil, naj bi se delo v bodočem inštitutu uredilo tako, da ne bi trpelo delo banovinskih izseljenskih uradov.

O raznih inozemskih inštitutih je poročal g. Josip Premrov, ki je s konkretnimi zgledi pojasnil, koliko skrbi in ljubezni polagajo za svoje izseljence naše sosedne države in prosil, naj bi se tudi v Ljubljani čimprej otvoril izseljenski inštitut, ki bo zasledoval iste cilje, kot jih imajo inozemski izseljenski inštituti.

G. pomočnik bana dr. Stanko Majcen, kakor vsi ostali člani ankete so toplo pozdravili zamisel izseljenskega inštituta v Ljubljani. Gospod pomočnik je prosil, naj bi Rafaelova družba predložila vse potrebne predloge in prošnje merodajnim ministrstvom v Belgradu in kr. banski upravi v Ljubljani, da se ideja o izseljenskem inštitutu čimprej realizira, kar bo gotovo pozdravil ves slovenski narod, zlasti pa nad pol milijona naših izseljencev v inozemstvu.

Da se je anketa o izseljenskem inštitutu vršila, gre zasluga g. banu dr. M. Natlačenu, ki je pokazal globoko razumevanje za naše izseljence po širnem svetu in njihove kriče potrebe.

okrog trideset tisoč. V Združenih državah jih je okrog 20.000 (z otroki). — V Franciji jih je letos bilo okrog 6.300. V Slavoniji in drugod v naši državi jih je bilo letos okoli 2.300. V Južni Ameriki in Kanadi jih je tudi okrog 500. K temu je treba prišteti veliko število deklet, ki služijo po naših mestih, predvsem v Srbiji in na Hrvaškem. Torej skoraj vsak četrty prebivalec Slovenske krajine je v tujini!

2. Svojevrstnost prekmurskega izseljenstva. Sedanje izseljenstvo — že od prevrata sem — je večinoma sezonskega značaja. To sezonstvo daje prekmurškemu izseljenstvu svojevrsten značaj, ki ga najbolj razlikuje od ostalega slovenskega izseljenstva. Letno ima Slovenska krajina najmanj okrog 8000 sezonskih izseljencev. Ti sezonski delajo v najrazličnejših krajih Francije in tudi v Bački ter Baranji. Če so že drugi — stalni izseljenci izpostavljeni izrabljanju, so temu izpostavljeni navadno najbolj sezonski delavci. Zato je potrebna neka ustanova, ki bo imela tu hvaležno, a težko polje, ko bo branila njih pravice in jih varovala pred izrabljanjem. Ravno v tem pogledu bo imela podružnica Družbe sv. Rafaela v Slovenski krajini vedno veliko dela.

3. Prebivalstvo Slovenske krajine je bilo že od nekdaj, je in bo tudi v naprej navezano na tujino. Na to moramo računati. Če se jim zapre pot v eno državo, jim bo treba poiskati dela in kruha drugje. Kdo jim bo pri tem svetovalec in kdo bo skrbel za to, da bodo vsaj odslej prekmurški izseljenci — kamorkoli bodo šli — z vsem potrebnim oskrbljeni; da bodo v duhovnem oziru oskrbljeni, pa da se jim ne bodo kratile njihove socialne pravice. Tu mora biti neka ustanova, ki bi stalno bdela nad njimi in jih ščitila.

4. Ena izmed prvih nalog te podružnice bo morala biti ta, da bodo tudi prekmurški izseljenci — povsod, kjerkoli bodo — vedno oskrbljeni v dušnopastirskem oziru. Tudi po prevratu se za nje v tem oziru ni storilo to, kar bi se moralo. To velja tako za sezonce v Franciji kakor za sezonce v Slavoniji.

5. Stiki med prekmurskimi izseljenci v Združ. državah in njih ožjo domovino postajajo vedno rahlejši. Čeprav bo to težko, bo vendarle morala podružnica skrbeti, da se ti stiki poživijo in obnovijo. Skrbeti bo treba, da narodno ne utonejo v morju tujine.

6. Mnogo dela bo pa čakalo to podružnico tudi doma v Slovenski krajini: gojiti med ljudstvom zanimanje za svojece v tujini, posredovati pri oblasteh v izseljenskih zadevah itd.

To je le nekaj vzrokov, zakaj se je predlagalo na letošnjem občnem zboru Družbe sv. Rafaela, da naj se ustanovi za Slovensko krajino samostojna podružnica. Zato Slovenska krajina upa, da jo bodo vsi merodajni krogi v tem oziru podpirali, da se ta tako potrebna in nujna ustanova za Slovensko krajino čimprej ustanovi!

Pristopajte

k „Družbi sv. Rafaela“!

Ivan Škafar:

Čemu Rafaelovo podružnico za Slovensko krajino?

Na občnem zboru Družbe sv. Rafaela, ki se je vršil 26. oktobra 1956 v Ljubljani, je bil sprejet predlog, da se ustanovi za Slovensko krajino samostojna podružnica Družbe sv. Rafaela. Komur niso znane izseljenske razmere prekmurskih Slovencev v tujini, se mu bo mogoče čudno zdelo — zakaj to, in bo to morda označil kot nek »separatizem«, podobno kot so nekateri označili ustanovitve »Prekmurskega muzejskega društva« lansko leto.

Že stari Rimljani so poznali in se ravnali po načelu: Divide et impera. Tudi katoliška akcija pozna in priznava nekaj podobnega. Načela so ena in ista za vso Cerkev, a vendar »naobrnjena« na krajevne razmere, pokrajine itd. Tako je bilo pri vsakem delu in bo tudi moralo biti še naprej tako, če hočemo kaj napraviti. To velja za vsako delovanje, torej tudi za naše slovensko izseljenstvo! Pol milijona je vseh Slovencev v tujini. Vsaka slovenska pokrajina ima svojece na tujem (Dolenjska, Gorenjska itd.). Izseljenstvo vsake take pokrajine pa ima več ali manj nekaj svojjskega, lastnega. To velja v posebni meri za izseljenstvo Slovenske krajine. Vprašanje spada med najbolj pereča vprašanja Slovenske krajine. Važno je v verskem, narodnem in socialnem oziru ter je tudi to pokrajinsko vprašanje tako obširno in tudi težko, da je nujno potrebno, da se nekaj oseb specielno temu posveti in si za to delo ustanovi samostojno podružnico Rafaelove družbe. Potom nje se bo moglo to vprašanje lažje in uspešneje reševati.

Čim več bo v Sloveniji takih pokrajinsko osnovanih »podružnic« Rafaela, ki bodo delale pod enotnim osrednjim vodstvom ljubljanskega Rafaela, tem lažje in več bomo mogli Slovenci na eni strani napraviti za pol milijona slovenskih izseljencev to kar je potrebno, na drugi strani tudi v domovini razgibati narod, da bo storil to, kar je storiti dolžan! Razumljivo je, da Rafaelova družba v Ljubljani ne more posebno za

o brobne pokrajine napraviti toliko, kakor bi hotela. Zato je prav ona z veseljem pozdravila misel, da se ustanovi za Slovensko krajino samostojna podružnica Družbe sv. Rafaela. In mislim, da bo to zamisel pozdravil vsak, kdor vsaj nekoliko pozna izseljensko vprašanje Slov. krajine!

Potrebo in nujnost take podružnice utemeljuje:

1. Izredno veliko število prekmurskih izseljencev. Vseh je približno letno

Prof. L. Stanek:

Smrt v tujini

V tujini srečal sem težake naše — od dela šli domov so po obali. Pri stroju bili so v občestvu z domačini; sozvočja v dušah sicer niso našli, dovolj so ga v trpljenju in naporu mišic. Sedaj sirena jih je razpustila, bremena padla so z ramen ob uri, razšli so se kot ovce. Kam kdo?

V pristan se vračajo že z morja čolni. Trsati mož tam v svojo kočjo stopa, trdo ležišče bo kostem pretrudnim, a — domačinu sladke po počitek: tu rojen, tu živi, želi umreti. Krog kočje z muko zbral je revno zemljo, uredil si je vrt in lep vinograd. Kup kamenja ob njem za spomenik je — delu.

Težak pa naš si tam miru ne najde, z oblaki bega pot mu po obali. Pred borno kočjo tam otroka vidi: oči razprte, k nebu roke dviga, s seboj se pogovarja sam v večeru. Poslušaj tu jec, a besed ne ume: molitev je to ali z materjo pogovor? Kdo bi otroška usta prav razumel!

Zganila sta se v tujem dom, detinstvo. Bolan ves, strl se zgrudi pred otroka kot ptica, ki je padla med razore. Začutil v grlu je krvi sladkobo... Krog groba z muko zbrana prst je revna; sedaj je tudi on počitek našel: urejen mu je vrt in lep vinograd... kup kamenja ob njem za spomenik je — smrti.

Uspešno delo za naše izseljence

Občni zbor Družbe sv. Rafaela je pokazal ogromno delo družbe za izseljence

Naša prva organizacija za varstvo izseljencev Družba sv. Rafaela je 26. oktobra podala obračun čez 9. poslovno leto svojega obstoja in delovanja. Kakor vsak občni zbor Rafaelove družbe, je tudi letošnji pokazal, kako vestno in požrtvovalno opravlja ta organizacija svoje plemenito delo v prid slovenske krvi v tujini.

Občnega zbora, ki je bil ob 4 popoldne v družbinem lokalu v župnišči pri Sv. Krištofu, se je udeležilo lepo število idealnih borcev in delavcev za slovensko izseljenstvo. Škofijski ordinariat je zastopal na zborovanju kanonik g. Volc, bansko upravo pa izseljenski referent, ravnatelj g. Fink. Zborovanje je začel predsednik Rafaelove družbe, župnik p. Kazimir Zakrajšek, ki je toplo pozdravil vse navzoče in podal besedo tajniku, katehetu g. Premrovu.

Tajniško poročilo

Iz tajniškega poročila je razvidno vse ogromno delo, ki ga je v preteklem poslovnem letu opravljala Rafaelova družba. Posnemamo le najvažnejše: pisarna družbe je poslala 1119 dopisov, prejela jih je pa 1118; na razna ministrstva je bilo odposlanih 75 dopisov, prišlo jih je 62. Članov, ki so v preteklem letu redno plačali članarino, ima družba 124, 614 pa je takih, ki niso plačali članarine. Vestnik Rafaelove družbe »Rafael« izhaja enkrat mesečno na 8 straneh in se tiska v 2000 izvodih. Od teh jih odhaja v inozemstvo okrog 1500 izvodov na 152 skupnih naslovov. »Rafael« čita okrog 80.000 slovenskih izseljencev. Prezanimivo je delo v uredništvu. Na kopice dopisov prihaja vsak mesec iz najrazličnejših delov sveta, iz Severne in Južne Amerike, iz Kitajske, Avstralije itd. V teh dopisih, pisanih z okorno žuljavo roko, se zrcali vsa tragika našega izseljenstva. Dopisov, tehničnih in zanimivih po svoji vsebini, pride toliko, da bi lahko napolnili z njimi štiri »Rafaele«. Nujno prosijo izseljenci, da bi se list povečal in da bi izhajal večkrat na mesec. Zaradi tega predlaga tajnik, naj bi se »Rafael« razširil na 16 strani in naj bi izhajal dvakrat mesečno. S primerno javno podporo bi se to dalo izvesti. — V nadaljnjem poročila tajnik, da se pripravlja prva izdaja slovenskega izseljenskega koledarja, ki naj bi bil adresar vseh slovenskih izseljencev po vseh delih sveta. Naloga tega adresarja bo, da bo informiral našo javnost o slovenskem izseljenstvu in poživil stike med domom in tujino. V to svrhu bi bilo potrebno, da bi Rafaelova družba izdala serijo skopičnih slik, s katerimi bi zainteresirala naše ljudi za izseljenstvo. Te slike naj bi vsebovale prizore iz zasebnega in javnega življenja naših izseljencev, kar bi bila krasna propaganda za ideje Rafaelove družbe. — Letos je prišlo v domovino na obisk pet skupin izseljencev, med temi dve iz Amerike, ena pa iz Francije pod vodstvom izseljenskih duhovnikov Švelca in Grimsa. Ta zadnja skupina je pustila doma 200.000 Din denarja. — Izčrpan je g. tajnik obdelal v svojem poročilu zamisel slovenskega izseljenskega instituta, o katerem je upati, da bo v doglednem času že stal. O potrebi takega

instituta je odveč razpravljati, saj je že leta in leta kričeča. Vsi drugi narodi imajo take institute za svoje izseljence, le Slovenci si ga še nismo mogli ustvariti. Ta institut naj bi zasledoval in branil vse pravice in interese izseljencev, zlasti jim pošiljal duhovnike, učitelje, knjige, brošure, časopise in pa obenem domačo javnost opozarjal na vso težo te strašne rane na slovenskem narodnem telesu. — Skrajni čas je, da se zavzamemo za to, da bo čim prej v naši Ljubljani stal in deloval izseljenski institut, je zaključil g. tajnik svoje izčrpano poročilo.

Blagajniško poročilo

je podal kanonik g. Volc, ki je poudaril, da potrebujejo izseljenci dvojnega, namreč varstva in denarja. V preteklem poslovnem letu je imela Rafaelova družba silno velik denarni promet, in sicer 337.000 Din, od česar je bilo dohodkov 169.382 Din, izdatkov pa 167.688 Din. Med dohodki zavzemajo najvišjo postavko podpore, namreč 86.784 Din (od teh podpora banske uprave 50.000 Din, ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje 9000 Din in podpora Izseljenske zveze 17.000 Din ter darovi privatnikov). Med izdatki pa 45.760 Din za vestnik »Rafael«, 8000 Din podpore dijakom iz Francije in drugo. G. kanonik je končal svoje poročilo z željo, naj bi se naši razkropljeni bratje čimprej vrnili, naša zapuščena dežela pa napolnila, kajti lažje in bolj veselo je skrbeti za brate doma, kakor za brate v tujini.

Poročilo preglednikov računov je podal g. Gašparič, ki je ugotovil, da je vse poslovanje Rafaelove družbe v vzornem redu in zaradi tega predlagal odboru razrešnico.

Predsedniško poročilo

je podal župnik p. Kazimir Zakrajšek, ki je najprej predlagal zahvalne pozdrave

Mirko Kuntič:

Bela cesta

Kam pa vodi bela cesta?
Bela cesta vodi v svet.
Tam je morje, je širina,
hrepenenje mladih let.

Mnogo jih je že zvbila,
kakor večča iz noči,
jim v tujini kri izpila.
Zemlja kliče — in jih ni.

V Argentini, na Vestfalskem,
in v Holandiji — povsod
posejani so grobovi.
V njih je pokopan naš rod.

List za listom pada, pada.
Bela cesta se smehlja . .
Že za nas so izgubljeni
kakor kamen sred morja.

Kam pa vodi bela cesta?
Bela cesta vodi v svet.
Včasih se po njej brez sreče
vrača kdo — domov umret.

vsem onim, ki so v preteklem letu podpirali delovanje Rafaelove družbe, tako obema slovenskima ministroma dr. Korošcu in dr. Krecku, ministru za socialno politiko, banu dravske banovine dr. Marku Natlačenu in drugim. G. predsednik je ugotovil, da je bilo preteklo leto za Rafaelovo družbo najplodovitejše leto, kar je razvidno že iz tajniškega in blagajniškega poročila. Delo se je gibalo v smislu resolucij lanskega Izseljenskega kongresa, ki je globoko posegel v izseljensko vprašanje. Krivice, ki so se godile slovenskim katoliškim izseljencem od eksponentov bivših režimov, so sedaj po zaslugi Rafaelove družbe skoro domala odpravljene in družba si bo prizadevala z vsemi silami, da se kaj takega ne bo več dogajalo. Družbina pisarna, ki se je v preteklem letu preselila v župnišče pri Sv. Krištofu, je poglobila posredovalno delo med izseljenci in oblastvi. Toplo se je predsednik posebej zahvalil banu dr. Natlačenu, ki z izrednim razumevanjem in dobro voljo spremlja ter tudi gmotno podpira delovanje družbe. S podporo banovine se v Ljubljani izobražujeta dva dečka in dve deklici za katehistično delo med slovenskimi izseljenci v Franciji. — Glede zunanjega dela poudarja predsednik, da je družba v raznih ministrstvih in pri oblasteh zopet dobila več zaupanja in kredita. Danes že tudi oblasti razumevajo, da je dober izseljenski duhovnik največ vreden od vseh, ki jih oblasti pošiljajo k izseljencem v tujino. Letos so šli v Argentino trije duhovniki: Hladnik, Kastelic in Doktorič, Šlibar pa v Nemčijo. — V nadaljnjem je predsednik poudarjal, da je treba delo za naše izseljenstvo postaviti na čim širšo podlago, to je, zajeti in zainteresirati je treba za izseljensko vprašanje široke množice naroda. Resnici na ljubo je treba priznati, da je zanimanje za izseljensko vprašanje v naši javnosti še zelo močno zanemarjeno. Zato je treba napeti vse sile, da se zanimanje za izseljensko vprašanje v slovenskem ljudstvu izkoplje iz mrtve točke. Prvi nadaljnji korak za to bo Izseljenski institut.

Vsa poročila odbornikov so bila vzeta na znanje s toplim odobravanjem. V debati se je med drugimi oglasil tudi g. prof. Ethin Bojc, ki se je zavzemal za to, da bi se čim več organizacij združilo v skupno delo za interese slovenskega izseljenstva. Organiziral naj bi se nekakšen narodni svet za izseljensko skrbstvo.

Volitve

Sledile so volitve, pri katerih je bil z malenkostnimi spremembami izvoljen stari odbor, v katerem so: p. Kazimir Zakrajšek, odvetnik dr. Vladislav Pegan, katehet Josip Premrov, Jože Rozman, kanonik Volc, Franc Miklavčič, Valentin Tome, g. svetnik Gašparič iz Trbovelj, dr. Dokler, Anton Marinček, Josipina Klemenc, Ivan Škafar, Anton Kastelic, župnik z Jesenic, Anton Mrkun, župnik iz Dobropolja, minister v p. Jože Gostinčar in Janko Žagar.

Pri slučajnostih je po naročilu Rafaelove družbe v Ljubljani g. Škafar predlagal, naj se z ozirom na posebno pereče izseljensko vprašanje v Prekmurju ustanovi ondi poseben odsek Rafaelove družbe.

Kmalu po 6 je predsednik p. Zakrajšek zaključil krasno uspelo zborovanje.

P. Hugolin Prah, Belgija:

Naša kri v Belgiji

Eno leto sem med našimi, raztresenimi po Belgiji: v Eysdenu, kjer jih je skoraj za celo župnijo, pa še cerkve nimajo; v Waterscheiju, kjer so pravkar cerkev dogradili; v Zwartbergu, kjer mora ljubi Bog biti zadovoljen s preprostim zasilnim stanovanjem, in v Winterslagu, kjer se zbirajo v pravi, našim podobni cerkvi. Pa še v Zoldern pogledam, kjer je najmlajši rudnik v belgijskem Limburgu, a so se naši tudi tam naselili. Tipično za vse te kraje so rudniške naprave, v katerih bližini so zrastle »piramide« — nerabni odpadki iz rudnikov — in lične delavske kolonije. Če človek pogleda te vilam podobne hišice, ne bi niti mislil, da biva v njih rod delavcev, trpinov-rudarjev. Težko je življenje rudarjev, ker le malo jih je, ki so mogli pričeti z obrtjo, trgovino, gostilno. Saj po večini niso prinesli drugega, kakor delavne roke, in dobro voljo s poštenim, četudi trdim delom poskrbeti vsakdanji kruh sebi in svojim družinam ali pomagati svojcem v domovini. Pred leti so bili še »zlati časi«, ko so dobivali delu primerno plačilo, danes je drugače. Kriza tudi Belgiji ni prizanesla in udarila najhujše delavstvo. Na račun krize, četudi ta ni vsega kriva, se je začel manjšati zaslužek in danes zasluži delavec ravno toliko, da za silo izhaja. Pa prihajajo poročila iz domovine, da je tam glede zaslužka še slabše. Marsikateri bi se rad vrnil, a če ni izgleda za primerno delo, rajši ostane. — Dvakrat trdo je treba delati, saj so pred petimi leti napravili 2 do 3 delavci isto, kar mora danes eden sam. Gotovo gre to nekoliko na račun modernih strojev, vse pa vendar ne. Treba je samo pogledati te trpine, ko se vračajo s »šiheta«, in razumel boš, da marsikateri sanja o domovini, o delu na polju in travniku in v gozdu, na soncu in zraku, in si zaželi nazaj. A le redki so, ki bi si mogli toliko prihraniti, da bi lahko mislili na povratek. — Tujina pije kri našim rudarjem, tuje blagostanje se veča, sam pa, bo-li mogel živeti na starost človeka dostojno življenje? So socialni zakoni tudi v Belgiji, a, žal, v slučaju nesreče ali upokojitve so inozemci zelo prikrajšani. En primer: Jamski delavec, ki je 55 let star in je delal najmanj 30 let pod zemljo, ima pravico do pokojnine, če postane na kakršenkoli način brezposeln. Domačin dobi v tem slučaju letnih 6.000 belgijskih frankov

(približno 9.000 Din), če je poročen, 4.002 frankov (6.005 Din), če je samski ali vdovec. Inozemec pa dobi v istem slučaju 2.508 frankov (5.762 Din), oziroma 1.752 frankov (2.628 dinarjev), t. j. nekaj več kakor tretjina tega, kar dobi domačin. Položaj za našega delavca torej ni ravno rožnat. Razen tega

Izseljenski duhovnik p. Hugolin Prah.

pa mora biti korenjak, kdor vzdrži 30 let pri napornem delu v jami.

V verskem oziru bi si gotovo želel nekoliko več vneme. Tako na zadnjem mestu pa naši Slovenci tudi niso, kakor bi morda tam v domovini mislili. Samo pogledati jih je treba, kako se zberejo pri slovenski službi božji. Da pa vseh ni mogoče pridobiti za versko-cerkveno življenje, je razumljivo. Na splošno moram reči, da Slovence »obrajtajo« kot dobre delavce in le želim, da bi pri vsem trdem delu ostali zvesti narodu in veri.

Prejmite vsi, ki imate srce za izseljence, najiskrenejše pozdrave.

premalo zanimanja in razumevanja. In vendar, kdor spozna težko življenje naših ljudi v tujini in veliko delo njihovih dobrih kulturnih organizacij za ugled našega naroda in države v tujini, bo gotovo s simpatijami in ljubeznijo do svojih krvnih bratov podpiral vse delo, ki stremi za tem, da se stiki med domovino in našimi izseljenci izboljšajo in utrdijo. Razveseljivo za nas je tudi dejstvo, da naše izseljenske težnje v zadnjem času najdejo več razumevanja in podpore pri naših državnih oblasteh. Ker bivam sam že 10 let med našimi ljudmi v Holandiji in mi je znan ves razvoj naše emigracije, hočem podati kratek opis njihovega življenja in delovanja.

V južnem delu Holandije najdemo stisnjeno med Belgijo in Nemčijo holandsko provinco Limburg. V tej se nahajajo najmodernejše urejeni rudniki, po številu 8 privatnih in 4 državni, v katerih se koplje do 600 m in še več globoko pod zemljo izvrsten premog, ki daje zaslužek okrog 30.000 rudarjem. Čeravno je slovenska emigracija v Holandiji še mlada, je ugotovljeno, da so se naselili prvi Slovenci tam že nekako pred 25 leti. Pred vojno je bilo okrog 50 naših družin tam, ki so prišle večinoma iz Nemčije in katerih očetje so bili zaposleni v privatnih rudnikih, kajti v državne rudnike pred vojno niso sprejemali tujecev. Še danes imamo okrog 20 družin, ki so že nad 20 let tam in so si nekateri od teh postavili lastne hišice in se ne mislijo vrniti v svoje rojstne kraje. Le-ti nam povedo, da se je pred vojno tam prav dobro živelo pri tedanjem zaslužku. Tudi racionalizacija dela še takrat ni bila tako krivično kapitalistično usmerjena kakor dandanes, ko izčrpava iz delavca njegove zadnje moči. Značilno je, da ko je začel leta 1921 zaradi slabih ekonomskih razmer pravi beg tujih delavcev iz Nemčije, so šli naši skoraj vsi iskat delo v Francijo in Belgijo. Le malokdo se je ustavil v Holandiji, čeravno so bile tam takrat socialne razmere in zasluzek mnogo boljše kot drugod. Eden vzrokov je bil menda ta, da so bili holandski rudniki razglašeni kot zelo mokri. Mokri so seveda bolj kot pri nas, pač pa imajo ponekod v drugih državah enako mokre rove. Resnica je pa tudi ta, da je veljala Holandija za strogo državo, kjer vlada strog red in disciplina, zlasti še kar se tiče gostiln. Šele l. 1925 se je začelo število naših priseljencev dvigati. Prihajali so Slovenci iz Francije, Belgije in leta 1927 pa že naravnost iz domovine. Največ Slovencev v Holandiji smo imeli l. 1929: okrog 4.000 naših rojakov z družinskimi člani. To število je v zadnjih petih letih rapidno padlo in sicer imamo danes z družinskimi člani vred še okrog 1.500 Slovencev. Drugi so se večinoma vsi morali vrniti v domovino, ker so bili zaradi krize odpuščeni od dela. Okrog 200 jih je pa odšlo prostovoljno zlasti l. 1930 domov, v Francijo in Belgijo. Leta 1932 jih je pa odšlo tudi precej v Rusijo. Tudi ti so sami odpovedali delo. Odšli so tja z idealizmom, ki je bil njim lasten. Ali od teh smo pozneje slišali, da izgleda delavski paradiz precej drugače, kakor so si ga predstavljali; spoznali so, da je to samo paradiz židovsko marksističnih komisarjev, ki komandirajo ruskemu delavcu in kmetu. Mnogi bi bili radi prišli nazaj v Holandijo, a so se morali vrniti razočarani in revni v našo domovino. Poleg Slovencev je v rudarskem revirju zastopanih še okrog 10 drugih narodnosti. Največ je seveda Nemcev in pa Poljakov. Socialni položaj se je v zadnjih letih nekoliko poslabšal, ker v mnogih rudnikih zaradi krize praznujejo že dalj časa po eden ali dva dni na teden, kar poslabša socialni položaj delavcev na eni strani, na drugi pa tudi rudniki ne morejo razviti polne kapacitete proizvodnje, ker je večina rudnikov urejena tako, da bi lahko še, če bi se kriza končala, sprejeli na tisoče rudarjev na delo, na kar danes ni misliti. Središče rudarskega revirja je mesto Heerlen. Naši pa stanujejo raztreseni po celem revirju. Imamo pa šest večjih naselbin, kjer stanujejo bolj skupno. To so Brunsum, Lutterade, Heerlerheide, Hoensbroek, Eygelshoven in Chevremont-Kerkrade-Spekholzerheide. Zaradi pridnosti in vestnosti pri delu so naši delavci v rudnikih znani kot dobri rudarji, katere rudniška podjetja nerada odpustajo. Pa tudi naši izseljenci neradi zapuščajo Holandijo. Pa zakaj bi jo tudi ne. Na eni strani so deležni urejenih socialnih in stanovanjskih razmer, na drugi strani pa simpatičnega stališča holandskih cerkvenih in prosvetnih oblasti na-

Rudolf Selic:

Naši izseljenci v Holandiji

(Radio-predavanje)

V imenu izseljencev prinašam prisrčne pozdrave vsem v domovini. Prisrčen pozdrav pošiljam iz bele Ljubljane tudi vsem izseljencem v kolonijah zapadne Evrope, posebno pa še našim izseljencem v Holandiji, našemu patru Teotimu, patru Hugolinu in našemu konzulu v Heerlenu g. Dupontu.

Z velikim veseljem poslušamo izseljenci v tujini radio večere, katere prireja v zadnjem času za izseljence radio postaja v Ljubljani. Hvaležen sem predstojništvu radio postaje, da mi je danes kot izseljencu dovolilo, da predavam o življenju naših ljudi v tujini.

Namen mojega predavanja je: Podati sliko našega izseljenca v Holandiji in je namenjeno predvsem tudi naši javnosti v domovini z željo

in upanjem, da se vzbudi tu doma čim več zanimanja in razumevanja za naše v tujini. Predavati o izseljencih je seveda več ali manj kočljiva reč, saj je v emigraciji toliko stvari, ki jih ne more nobena beseda dovolj osvetliti, ampak jih je treba doživeti, če jih hoče človek docela umeti. Je pa tudi zelo velika razlika med emigracijo ene in druge države, tako da kdor pozna eno naselbino, s tem še ne more presoditi položaja drugega kraja. Precej je pa tudi odvisno od tega, kako človek gleda življenje naših ljudi v tujini. Podčrtati hočem pa predvsem tole dejstvo: da so stiki med domovino in našim izseljencem veliko preslabi, da se izseljenskemu problemu, ki je resna in sveta zadeva naroda in države, polaga doma v javnosti

pram našim izseljencem. Zares, na lep način so Holandi rešili socialno stanovanjski problem. Katoliška podjetja in rudniki so sezidali za delavce lepo urejene kolonije, kjer ima vsaka delavska družina stanovanje od 5 do 5 sob z lastnim vhomid in malim vrtom. V stanovanju je plin, voda in električna razsvetljava. No, pa tudi za moralno življenje je dobro poskrbljeno: Noben stanovalec ne sme v kolonijah imeti pri sebi najemnikov ali samcev. Za te imajo posebne hiše (Geselenkause), v katerih ima vsak fant svojo sobo, le obednica je skupna. Za razvedrilo imajo le-ti na razpolago biljard, radio in knjige. Gospodinjstvo v teh hišah vodijo redovnice, samo za potrebo imajo posebne postrežke. V hiši je tudi hišna kapela in hišni duhovnik.

Večkrat slišimo iz domovine pritožbe, da se izseljenci v tujini izgubljajo versko in narodno, kar je v mnogih slučajih, žal, tudi res. Krivda za to se meče navadno na izseljence in se navajajo razni vzroki, med drugimi tudi, da so v tujini bolj pod raznimi kvarnimi vplivi itd. V gotovi meri odgovarja to tudi resnici. Ali pogledjmo dejstvo v oči: Naš človek je po svoji naravi odkritosrčen in navadno ni hudobnega značaja. Saj se dobi med našimi izseljenci prav izjemno malo izrazitih brezbožnikov, kakršnih dobimo pri izseljencih drugih narodnosti v zadostnem številu. Glavna krivda, da verske razmere po kolonijah naših izseljencev niso bile zmiraj take, kakor bi morale biti, leži predvsem v dejstvu, ker jim domovina ni dala dovolj trdne podlage. Ali je potem čudno, če se tak človek odtuji verskemu življenju. Zato so obiski slovenskih duhovnikov iz domovine ali pa stalni slovenski duhovniki med njimi velikanskega pomena za versko in narodno življenje. To nam priča tudi Holandija, katero je obiskal že l. 1926 slovenski misijonar A. Pohar, ki je dal tudi pobudo za ustanovitev prvega slovenskega društva sv. Barbare v Holandiji. Potem je pa stopil med nas holandski duhovnik Pater Teotim van Velsen. V Holandiji ni Slovenca, ki bi ga ne poznal. Nadaljeval je veliko kulturno, versko in narodno delo med našimi izseljenci. Četudi je po rodu Holanec, je drugače čisto naš. Znan je kot največji prijatelj Slovencev in ga naši kratkoma nazivajo »naš pater«. Njegova velika ljubezen in požrtvovalnost ga je gnala tako daleč, da se je šel učiti našega težkega jezika, da bi čim lažje pomagal Slovencev v njihovih potrebah. Tudi on je sprevidel, da bi bilo dobro, če bi dobili še stalnega slovenskega duhovnika, kar je dosegel l. 1950, ko je prišel v Holandijo iz domovine izseljenski duhovnik g. Drago Oberžan, ki je ostal med izseljenci do leta 1955. Da nam je bil stalni izseljenski duhovnik potreben, priča število naših ob njegovem prihodu. Nad 1.100 rudarjev je bilo zaposlenih v rudnikih, skupno število duš je znašalo okrog 4.000. Uredil je stalne službe božje za naše izseljence po vseh večjih naselbinah. Da je bilo dušnopastirsko delo med nami izseljenci naporno, je razvidno iz dejstva, da živijo Slovenci raztreseni v več kot 30 župnijah, ki so oddaljene do 20 km od Heerlena, kjer biva naš pater Teotim in kjer se je naselil tudi naš slovenski duhovnik. Po zaslugi teh dveh gospodov smo doživeli Slovenci v Holandiji najlepše cerkvene slovesnosti, s katerimi sta utrjevala versko zavest naših: s prirejanjem svetih misijonov, vsakoletnih romanj k raznim Marijinim božjim potom, prirejanjem katoliških shodov, materinskih dni in pa s skupnim praznovanjem velikonočnega vstajenja. To je pa najlepša cerkvena slovesnost, ki jo imamo Slovenci sedaj vsako leto in sicer v Heerlerheide. Iz vseh naselbin prihitijo že rano zjutraj naši rojaki tja z avtobusi, kar organizirajo naši agilni predsedniki in odborniki društev sv. Barbare; drugi se pripeljejo s kolesi, zopet drugi pridejo peš. Vsak Slovenec hoče biti ta dan v Heerlerheide, da skupno praznuje »gorvstaje-nje«. In res, nekaj veličastnega je to, ko vidi človek naš narod zbran v tako polnem številu v cerkvi in vtisi ostanejo vsakemu nepozabni. Zdi se nam, da se je domovina za ta dan prestavila v hladno tujino. Duhovnik zapoje veličastno veselo Alelujo, slovenski pevci pa slovesno odpevajo. Tedaj se začne narod gibati in se razvrsti v veliko procesijo: Naša slovenska godba, naša mladina, potem možje in fantje v dolgih vrstah, med njimi lepe zastave društev sv. Barbare, dalje slovenski pevci in pevke in pred Najsvetejšim stopajo v rokah držčeh goreče

sveče predsedniki slovenskih društev sv. Barbare. Konec procesije pa tvori nepregledna vrsta naših žen in deklet. Impozanten je pogled, ko se vije procesija naših rojakov po ulicah in ganljivo je slišati lepo slovensko petje. Najlepši del proslave je pa gotovo prizor med sv. mašo v cerkvi, ko začne deliti duhovnik sv. obhajilo. Tedaj se vsa cerkev dvigne in kot ena družina skoraj vsi prisotni pokleknejo k mizi Gospodovi. Lepo versko življenje je tudi ugodno vplivalo na razvoj dobrih izseljenskih društev, ki so za naše izseljence v tujini življenjske važnosti. Kakor sem že omenil, se je ustanovilo prvo slovensko društvo že leta 1926. Danes

Rudolf Selič, tajnik »Zveze« v Holandiji.

imamo v sedmih večjih naselbinah društva svete Barbare, katera so včlanjena v Zvezi, ki ima svoj sedež v Heerlenu. Kakor vsako društvo, tako ima tudi Zveza svojega duhovnega vodjo, in sicer je to naš pater Teotim. Ta društva tvorijo tudi reprezentanco naših izseljencev v Holandiji. Namen teh društev je: Krepiti med našimi izseljenci versko in narodno zavest ter se zanimati za njih kulturne in socialne zadeve. Kljub krizi naša društva razvijajo s svojimi raznimi odseki prav živahno delovanje. Med najvažnejšimi prireditvami so: družinski, Miklavževi in božični večeri. Dalje prirejajo izseljenske nedelje, obhajanje rudarske patrone in vsako leto obhajanje narodnega praznika. Društvene prireditve, zlasti one, ki jih prirejamo za vse Jugoslovane skupno, so vedno sponzani izraz prepričevalnih idej, ki usmerjajo naša društva. Zvesti veri svojih očetov, se zberemo ob takih prilikah vedno najprej v cerkvi, proseč Vsemogočnega blagoslova za naše delo. Ob narodnih praznikih odmoli duhovnik molitve za našega kralja in proslavo zaključimo s petjem naše narodne himne. Omeniti je tudi treba naša romanja v domovino, ki jih prirejamo skupno z izseljenci iz Nemčije in Belgije, dalje da smo Slovenci iz Holandije priredili leta 1954 na ljubljanskem velesejmu prvo izseljensko razstavo, ki je žela vsestransko pohvalo in pa udeležbo na drugem eharističnem kongresu v Ljubljani, kjer smo ob vrnitvi v tujino obiskali tudi grob našega velikega narodnega vzgojitelja škofa Antona Martina Slomška. Veliko in plodonosno je delovanje voditeljev in odbornikov, kakor tudi članov naših društev sv. Barbare, ki žrtvujejo ves svoj prosti čas, da s tem delovanjem povišajo ugled ne le izseljencev, ampak utirajo pot tudi slovesu naše domovine. Sploh smo si v zadnjem času s pevskimi nastopi v raznih mestih Holandije na mednarodnih prireditvah pridobili mnogo simpatij. Seveda nam marjka pri nastopih pristnih narodnih noš, katere si sami težko preskrbimo in zavidamo v

tem pogledu izseljence drugih narodnosti, katerim preskrbi vse potrebno njihova domovina. Dve najlepši proslavi, kar smo jih holandski Slovenci do sedaj doživeli, je bil obisk našega prevz. škofa dr. Tomažiča v jeseni leta 1954, ki ostane zapisan ne le z zlatimi črkami v zgodovini naše emigracije, ampak v sreih naših izseljencev. Letos smo pa lahko zabeležili veliko priznanje našega dela na verskem in narodnem polju, ker nas je ob priliki srebrne sv. maše našega patra Teotima in 10-letnici ustanovitve prvega slovenskega društva sv. Barbare v Holandiji počastil s svojim obiskom škof dr. Lemens in Roermonda, ki je kot prvi holandski škof obiskal naše izseljence. Bila je to prava mednarodna manifestacija vdanosti katoliških delavcev svojemu škofu. V svojem nagovoru je praveži izrazil posebno priznanje Slovencev, ki smo organizirali to najlepšo proslavo, in nam celo obljubil, da hoče obiskati tudi on našo lepo domovino. Gotovo bi bili pa uspehi našega delovanja še večji, če bi se za naše želje domovina bolj zanimala in nam nudila več dejanske pomoči, kakršne so deležni izseljenci drugih narodnosti. Pogledjte, kako skrbijo n. pr. Italijani za svojo mladino. Za otroke imajo svoje italijanske šole z več učitelji, v katero vozijo z avtobusi vsak dan otroke v šolo in nazaj. V šoli jim dajo celo brezplačno kosilo, skoraj vsako leto jih peljejo brezplačno v njihovo domovino. In italijanski državljanov ni nič več kot naših v Holandiji. Slišno skrbijo pa tudi drugi narodi za svoje ljudi. Mi smo pa imeli dve leti slovensko učiteljsko gđ. Azmanovo, ki je zelo vzorno delovala med našo mladino; po njenem odhodu pa je naša mladina ostala brez vsakega slovenskega pouka. Zato si mi izseljenci nič drugega ne želimo, kakor da se domovina bolj zanima za nas po zgledu drugih narodov. Pogledjte, samo leta 1955 so izseljenci poslali iz tujine 190.000.000 dinarjev. To je ogromna vsota težko prislužene denarja. Zato so ne le potrebni, ampak tudi vredni, da se domovina bolj zanima za izseljenski problem. Imamo okrog pol milijona naših ljudi v tujini; to je velikansko število za tako majhen narod, kot smo Slovenci. Nujna potreba je, da se ustanovi tudi izseljenski institut in muzej v Ljubljani. Mi Slovenci imamo samo Družbo sv. Rafaela, ki skrbi edina za nas izseljence in živi samo od privatnih milodarjev. Zato jo priporočamo; vsak zaveden domoljub naj postane njen član! Prosimo pa tudi naše oblasti, da jo podpirajo. Priporočamo pa tudi vsem našim izseljencem v tujini kakor našim v domovini, da postanejo naročniki našega izseljenskega glasila »Rafael«, ki izhaja v Ljubljani in prinaša poročila o življenju naših izseljencev širom sveta. Končno si dovoljujem izraziti še nekaj želj naših izseljencev: Da bi merodajni činitelji upoštevali naše kulturno, narodno in versko delovanje ter da bi se čimprej zavzeli za vsa do sedaj še za nas izseljence nerešena vprašanja, s katerimi bi olajšali trpljenje nas izseljencev. Iskrena zahvala pa še posebno ravnateljstvu ljubljanske radijske postaje in vsem sodelavcem izseljenskih večerov; posebno priznanje pa še pevcem, katerih pesmi tako radi v tujini poslušamo in prosimo, da bi se izseljenski večeri na radiu še redno nadaljevali, za kar vam bomo ostali izseljenci prav hvaležni.

Grobovi izseljencev v tujini

Ni ga izseljenca v tujini, ki bi bil mislil ob slovesu: »Nikdar več te ne bom videl, vas domača; grem v tujino, da si tam izberem mesto za svoj grob, v katerem bom snival večni sen.« Druga misel je gnala mene in tebe v hladno tujino. Šel si v tujino, da si lažje prislužiš košček kruha, kakor ti ga daje domovina. Skušal si si prirediti nekaj denarja, da bi si kupil enkrat košček zemlje in da bi si tako pripravil svoj lastni domek sebi in svoji družini na zemlji svojih pradedov.

Toda usoda je že marsikateremu prečrtala račune. Marsikateremu bratu in sestri so

Alojzij Turk, Skopje:

Slovenska kri v Južni Srbiji

zapeli v slovo zvonovi iz temnih tujih lin; spremili smo te na zadnji poti in ti zapeli v slovo zadnjič slovenske žalostinke pri odprtem grobu.

Na rano gomilo pa smo ti nasadili zelene slovenskega rožmarina v znamenje, da si Slovenec. Ko ob Vseh svetih obiščemo grobove in med tisočeriimi kamni najdemo tudi prostor tvojega večnega spanja, ti nasadimo gorečih sveč in ti poklonimo venec molitve.

Le žal, da nas izseljenca usoda vedno priganja iz kraja v kraj. Poznam grobove naših, ki so popolnoma zapuščeni. Njihovi svoji so odpotovali v razne kraje; in ko obstanem ob takem grobu, se zgražam nad usodo izseljenca. Solza mi stopi v oči ob takem pogledu in si mislim: Ni ti tukaj tekla zibelka, pa te zakriva tuja hladna zemlja. Kje so danes tvoji starši, bratje in sestre, znanci in prijatelji, da bi ti okrasili tvoj grob na praznik Vseh svetih? ...

Morda že počivajo v črni domači gomili tam daleč onkraj meja, kjer si jih zapustil. Kaj pa tvoj brat ali sestra, ali se te še kaj spominjata v molitvi na današnji praznik?

Mogoče bi ti rada prinesla svežih krizantem na tvojo prerano gomilo, toda najbrže si predaleč, da bi ti prinesla gorečo lučko. Torej pozabljen si, ker si predaleč! Pozabljen je tvoj mladi grob, le tujec se včasih spotakne ob njem. Le ciprese ti pojo žalostne jesenske pesmi tujine in vrba žalujka klanja svoje veje žalostno nad zeleni slovenski rožmarin, ki raste na tvojem grobu, saj so se ti spolnile želje, ki si jih v življenju večkrat prepeval:

Ne bo rezan kamen
mi groba oznanjeval,
pod napisom zlatim
tudi ne bom spal.

Gor na mojem grobu
bo rastel rožmarin,
venec zalih rožic,
to mi bo v spomin.

Bratje in sestre, naj vam bo tuja zemlja
lahka! IZSELJENEC.

Radio Ljubljana na izseljensko nedeljo

Na letošnjo izseljensko nedeljo bo Radio-Ljubljana priredila za izseljenca in domovino izredno zanimiv spored, kateremu naj prisluhne vsa slovenska kri v domovini in tujini.

Ob 9.45 dopoldne bo imel **verski govor** o naših izseljencih predsednik Rafaelo-ve družbe p. Kazimir Zakrajšek.

Ob 10. uri zvečer bo pozdravni govor našim izseljencem (univ. prof. prelat dr. Matija Slavič).

Slovenski zvonovi pozdravljajo izseljenca.

Adventne pesmi poje Ciril Metodov zbor.

Trboveljski slavčki bodo zapeli izseljencem.

Radijski orkester.

Mnogo slovenskih fantov je tu doli na jugu odslužilo svojo vojaško službo, a o teh ne govorim, ker so se oni prav kmalu po odslužitvi vrnili zopet domov. Več bi vam lahko povedal o onih Slovenceh, ki jih je državna služba semkaj zanesla. Skoro ni večje vasi, kjer bi še pred kratkim ne našel slovenskega moža ali fanta, orožnika ali financarja. Tako živo mi je še pred očmi, da sem na svojem prvem službenem mestu tu doli na jugu najprvo krščeval otroka slovenskih staršev, poročal slovenski par, pokopaval malega Slovenca, ki je izdihnil na obali prostranega Ohridskega jezera. Koliko solza je zdrknilo po užaloščenih licih slovenskih mater in žena, ko so prihajajoč iz slovenskih mest in vasi zagledala malo tuje obraze, nenavadne obleke in nepoznane običaje. Koliko vzdihov se je dvignilo globoko iz prsi, proseč milosti in pomoči. Prihajali so mnogi v strahu za življenje pod vtisi raznih starih zgodb in pripovedovanj, pa so se kmalu prepričali, da za življenje tu zares nobene nevarnosti ni, ker so komiti in kačaki že v preteklosti... Vendar se niso mogli popolnoma živjeti — ostali so si tuji in želeli so si nazaj v stari kraj, zlasti še, če so imeli otroke za šolo. Mnogim se je njihova vroča želja izpolnila, drugi pa se še nadejajo in čakajo.

Nekateri so se zares izgubili; odpadli so od vere v nadi na kako korist. Večina pa je tu šele spoznala lepoto svoje vere in jo znala vse više ceniti kot poprej. Veselili so se obiska svojega duhovnika in k službi božji so prav radi prihajali. Mnogokrat sem jih slišal ponavljati: »Sedaj šele razumemo, kaj smo imeli, dokler smo bili doma, pa nismo znali ceniti! Če pridem še enkrat v svoj kraj, vedno bom hodil k sv. maši!« Drugi pa je dejal: »Božični prazniki so prišli. Tam nekje na albanski meji sem služboval. Sam sem bil katoličan. Nisem vzdržal v hiši. V božični noči sem šel venkaj v mrzlo noč in jokal sem ob obali Črnega Drima. Vse bi dal, da bi samo za trenutek smel poslušati zvonjenje slovenskih zvonov na božični večer in se za hip pridružiti množicam slovenskih vernikov, hitečih k polnočnici. Kako srečni so, pa ne vedo!«

Slovenski naseljenci.

Poglavje zase pa so slovenski naseljenci v Južni Srbiji. Sem in tja se je že zapisala kaka beseda o njih, a jasne slike še nikdo podal ni. Tega ne nameravam niti jaz, ker je to nemogoče v teh kratkih vrsticah.

Naseljevali so se tukaj doli skoro izključno sami emigranti iz Italije. Dobili so od države vsak lep kos zemlje, hišo in še kako malo pomoč. Zemlja tu doli ni slaba, saj so še pod turško oblastjo živele tu ogromne množice ljudstva, še prej pa so bila tu cvetoča in bogata naselja, bogata mesta in vasi. Vojske so zares mnogo uničile, a zemlja in njene sposobnosti so ostale. Seveda je treba dela in truda. Vsak začetek je težak. A brez dela tudi v Sloveniji kmetu njiva ne rodi.

Prihajali so od vseh strani, polni nad in želja po čimprejšnji obogatitvi. Pa je bilo treba prijati za delo. Solnce je žgalo precej

huje kot v stari domovini. Zemlja zahteva poseben način obdelovanja. Pritisnila je še bolezen: malarija. Tudi komarjev in tako zvanih popadačev ni manjkalo, ki so človeku grenili nočni počitek. — Zemlja pa le ni hotela roditi cekinov... Zato je vstajalo, rastlo nezadovoljstvo...

Največja slovenska naselbina je bila v Bistrenici na Vardarju pri Demir Kapiji. Najrodovitnejša zemlja je. Kot organizatorja te naselbine se večkrat navajata beograjski advokat dr. Čok in bivši veliki župan dr. Baltič. Oba imata tu ogromne parcele najlepše in najrodovitnejše zemlje. Stari, že zasajeni vinogradi so njima pripadli. Tako vsaj pripovedujejo v Bistrenici. Zato se tudi v Baltičevi kleti vedno lahko dobi, seveda za denar, dobro vino.

Ljudje so si v začetku zelo želeli katoliško cerkev in duhovnika. Zaradi pomanjkanja duhovnikov v skopljanski škofiji je seveda duhovnik le redko lahko do njih prišel. Vendar so takrat skoro vsi redno pristopali k sv. zakramentom. — Prezvizišeni g. škof dr. Ivan Fr. Gnidovec si je silno veliko prizadeval, da bi dobil tamkaj primerno mesto za cerkev, pa ni bilo mogoče nikjer dobiti potrebnega mesta. V tem času pa se je zgradila nad vasjo pravoslavna cerkev, četudi v vasi še skoro ni bilo nobenega pravoslavnega vernika. V vasi je začela velika propaganda za odpad v pravoslavje. Pripovedovalo se je, da se obljublja odpadlim velike nagrade in podpore. Obenem pa da se je pretilo katoličanom z vsemi mogočimi in nemogočimi grožnjami. Ker se katoličani niso upali dokazati o teh stvarih na sodišču, nismo mogli tožiti in preprečiti teh dejanj.

Začelo se je prekrščevanje — odpadanje. Odpadle so najprej že suhe veje katoliške Cerkve. Pri odpadu niso spremenili samo krstnih imen, ampak tudi priimke so posrbili s tem, da so jim dodali na koncu — ić. To je seveda edino dosledno, ker do danes v Jugoslaviji še nimamo slovenske niti jugoslovanske pravoslavne cerkve, ampak samo srbsko pravoslavno cerkev. Kdor hoče torej postati pravoslaven, mora postati obenem Srbin. In to so odpadniki v Bistrenici tudi zares dosledno izvršili.

Med slovenskimi naseljenci sta s tem nastali nujno dve stranki. Nastali so medsebojni boji, sovraštva... Življenje v Bistrenici je postajalo neznosno.

Končno se je le posrečilo dobiti za drag denar od nekega orožnika v Bistrenici zemljišče za katoliško cerkev. Dolge mesece so trajali boji in spori za cerkev. Na najvišjem mestu je bilo končno rešeno v korist cerkve. Cerkev se je zgradila na čast svetemu Jožefu.

Prej se je z gotove strani večkrat podarjalo, da katoličani tu niso ravnopravni, češ da niti cerkve ne smejo imeti. Sedaj je bil ta prigovor uničen. Kaj storiti? Neprijatelji katolicizma so se hitro znašli. — Ker se ni mogla preprečiti gradnja cerkve, naj pa bo cerkev nepotrebna, se je glasila razsodba. In še pred dovršitvijo cerkve je izšel tajni nasvet bistreniškim katoličanom, naj se izselijo iz Bistrenice. Če gredo takoj, da

smejo prodati vse stvari razen zemljišč in hiš, brez ozira na to, čigave so, kdo jih je kupil in da se jim odpiše ves dolg, kar ga imajo pri zadrugi. — In iskali so ugodno priliko, prodati hitro svoje stvari in oditi. S seboj so odnesli, po pripovedovanju mnogih, precej denarja, četudi so prej vedno vzdihovali, da ničesar nimajo, da potrebujejo pomoči.

Sedaj je ostalo v Bistrenici le še malo katoliških slovenskih družin. Nekaj pa jih je še v drugih naselbinah: v Moranah, Pepelihu in Dojranu.

Nekaj slovenskih družin pa se je naselilo tudi na Kosovem polju: v bližini Uroševca, Prištine in Obilića. Oni iz okolice Uroševca in Prištine so zelo marljivi delavci, seveda pa imajo velike začetniške težave. Naj jih dobri Bog podpiral Vi, rojaki, pa se jih spomnite v molitvah in s slovenskimi knjigami!

Slovenska dekleta.

To je najbolj žalostno poglavje. Koliko slovenskih deklet je semkaj zašlo; nekatere so same prišle za službo, druge so bile povabljeni od svojih prijateljic, tretje pa so bile semkaj zvabljeni z raznimi obljubami.

Prihajale so zdrave in poštene. Rade so prihajale v cerkev, k sv. zakramentu, pa tudi v svoj dom: Dom sv. Marte v Skoplju. Pa je počasi začela njihova vera pešati, ker njihovi gospodarji, drugoverci, jih niso puščali v cerkev. Potegnili jih je za seboj slaba družba, obljubljanje poroke... Zašla so na kriva pota, zato jim ni več dišala družba v njihovem domu. Zahajale so v park, v gostilne, beznice... Pokvarjenci se javno norčujejo, da so slovenska dekleta najcenejša... Dekleta pa propadajo na duši in telesu.

Nekatere se poročijo v pravoslavni cerkvi, druge odpadajo, še več pa jih živi v divjih zakonih. Celó v muslimanskih hišah jih ne manjka.

Zato prosim Vas, slovenske očete in matere, da nikdar ne puščate Vaših hčera na jug v službo. Bolje je, tisočkrat bolje, da je doma lačna, pa poštena, kot da v službi dela sramoto slovenskemu imenu in staršem. — 90 odstotkov slovenskih deklet na jugu moralno propade. — Kdo Vam garantira, da bo vaša hčerka ostala dobra in poštena. Ne varajte se!

Ako pa je Vaše dekle že v Skoplju, naročite ji, da zahaja ob prostem času redno v Dom sv. Marte, Skoplje, Karadjordjeva cesta, kjer slovenske usmiljenke pazijo na vse, jim nudijo pouk in razvedrilo.

Slovenski rudarji.

Skoro v vsakem rudniku zaslediš poleg ostalih tudi slovenskega delavca. Nekdaj jih je bilo veliko več, a niso mogli v ceni vzdržati konkurence z domačimi, ki so silno skromni. Odšli so doli po smrt.

Zaposleni so v velikem angleškem rudniku Trepča pri Kosovski Mitrovici. Največ jih je v Novem Brdu pri Gnilanah, v Nevezih pri Skoplju, v tovarni cementa v General Jankoviću...

Zelo so raztreseni, zato se čutijo dosti zapuščene. Tok življenja jih je potegnil za seboj.

Jože Premrov:

Pesem tujine...

Tonetu se je čudno zdelo, da se je Janez tako spremenil, vendar se ga ni upal vprašati, kaj se godi v njegovem srcu.

Čez deset dni je dobil Janez pismo. Po pisavi je spoznal, da ga je pisala Anica. Ni ga hotel odpreti ob Tonetovi navzočnosti. Zdelo se mu je najboljšje, da ga mora čitati sam v sobici. Zaklenil se je in nestrpno odprl pismo. Čital ga je in ni mogel verjeti, da je resnica, kar čita. Od veselja bi bil najrajši zavriskal, pa si ni upal, da bi ga Tone ne nadlegoval.

Anica — njegova!

Prijel je pismo in spet čital...

»Anica — moja,« je veselo vzkliknil.

»O, Anica, ko bi mogla videti zdaj tvojega Janeza,« ji je tiho govoril.

Solze veselja so kapljale na Aničino pismo...

Tisto noč Janez ni mogel zaspati. Njegove misli so bile pri Anici. Spomnil se je na lepe jesenske večere, ko je v družbi tovarišev prepeval na vasi. Vedel je, da ga Anica posluša sloneča na oknu med rožami, zato je pel z veseljem. Na misel mu je prišel tudi večer, ko se je poslovil od Anice. Občutil je že tedaj, da mu Anica veliko pomeni v življenju. Veliko lepih spominov je hranil Janez na Anico. Nihče ni vedel za to, razen Marije, kateri je popolnoma razodel svoje srce.

Pozno v noč je Janez slonel ob mizi in pisal Anici lepo pismo. Opisal ji je vso srečo in veselje, ki ga nosi v srcu, odkar je prejel pismo. In še več! Sporočil ji je tudi lepe načrte, ki so se mu porodili ob njenem pismu.

Ko je bilo pismo polno novic, ga je skrbno prečital in zapečatil.

Ura je bila že dve po polnoči, ko je legel k počitku.

Naslednje jutro sta šla s Tonetom v bližnjo cerkev k sv. maši. Janez je bil ves zamišljen in resen. Tonetu se je čudno zdelo njegovo vedenje, zato ga je mirno vprašal:

»Janez, kaj pa ti je, da si tako otožen?«

»Tone, vedi, da sem tujine že sit. Ko bi imel toliko denarja, da bi poplačal dolg, takoj jutri se odpeljem domov.«

»Prav rad ti verjamem. Tudi meni se je od začetka tako godilo, zdaj sem se pa že precej privadil.«

»Zdi se mi, da se jaz ne bom nikoli.«

»O, Janez, boš se, boš!«

»Nikoli!«

Ko sta stopila v božji hran, se je nabralo že precej ljudi, med katerimi sta opazila tudi nekaj slovenskih obrazov.

Po končani službi božji so se pred cerkvijo domenili, da bodo popoldne obiskali v predmestju neko revno slovensko družino.

Janez in Tone sta takoj pristala na to, čeprav sta se bila namenila narediti izlet v drugo smer mesta.

Janez je mrko opazoval nemške obraze pred cerkvijo, ki so se menjavali kot v filmu. Na njih je razbral marsikaj. Spoznal je v njih bogastvo in tudi bedo, zlasti so mu o tem pričali delavski

obrazi. Stroji so jih popolnoma izmozgali.

Po kratkem razgovoru z rojaki sta krenila na pošto. Janez je že dolgo hranil večjo vsoto denarja za zadolženi dom. Ko je odštel denar, so se mu solze zaiskrile v očeh.

Tone jih je opazil in dejal: »Nikar ne bodi žalosten, Janez! Domači bodo veseli denarja. Tvoj dolg se bo s tem denarjem precej skrčil.«

»Tone, vem, da bodo doma veseli denarja, s katerim bodo saj nekoliko poravnali dolg, ki me bo čisto strl. V tem denarju so skriti moji žulji in kri. Sam dobro veš, kako garam in stiskam. Niti najpotrebnejših stvari si ne privoščim.«

»Janez, priden si! To so mi povedali tvoji znanci.«

»Priden? Saj moraš biti! Mar ti nisi?«

Tone se mu je nasmehnil in dejal: »Vsi smo pridni, toda tebe ne prekosi nihče!«

»O, le nikar me ne hvali preveč!«

Sama nista vedela, kako sta prispela domov, kjer jima je gospodinja pripravila skromno kosilo.

Po kosilu sta se odpravila na obisk, kakor sta dopoldne obljubila.

Med številnimi barakami, ki so pričale o težki bedi, sta našla tudi slovensko družino.

Janez se je stresel kot šiba na vodi, ko je stopil v revno izbo in zazrl pred seboj kopo lačnih in raztrganih otrok. Oče je ležal v postelji in težko hropel, žena pa je sedela pri mizi in jokala.

Izraz hvalečnosti se je razlil po obrazu trpina, ko sta mu Janez in Tone segla v koščeno roko. Tudi žena in otroci so bili saj za hip veseli njunega obiska.

Oče ni mogel govoriti, zato pa jima je skušal dopovedati s kretnjami o svoji boleznini.

Na njegovem uvelom obrazu sta spoznala ves položaj družine, zato ga nista hotela o tem spraševati. Tolažila sta ga in mu obljubila svojo pomoč.

Janez je segel v žep in podaril precej denarja ženi, da bo imela za prvo silo. Isto je storil tudi Tone.

S solzami v očeh se jima je družina zahvaljevala.

Med tem se je nabralo že precej ljudi in vedno so tudi novi prihajali, zato sta se umaknila iz sobe in odšla proti domu.

Med potjo je dejal Janez: »Si videl, kaj ima človek od tujine in garanja? Bog ne daj, da bi naju zadela taka nesreča!«

Tone je povesil glavo in tiho dejal: »Bog naju varuj!«

Brez besed sta hitro pospešila korake. V njunih srcih je počivala bolest in sočutje do revne družine. Bridko sta občutila vso pezo življenja, ki ga nudi človeku — tujina.

(Dalje prihodnjit)

Širite naš list „Rafael“!

David Doktorič:

Barčica je odplavalala...

V četrtek 5. septembra smo se vkrcali. Naša ladja ni prav nič podobna »barčici«, ampak bolj morski pošasti. Prekooceanski parnik »Cap Arcona« družbe Hamburg-Süd-amerikanische Dampfschiffgesellschaft ne spada med največje orjake, je pa le čeden velikan. Ima 27.000 ton. O njegovi notranjosti bom še pozneje kaj povedal.

V dveh urah, od 8 do 10, je bilo vse pripravljeno za odhod. Točno je naša sirena grozansko globoko trikrat zatulila v pozrav in odpluli smo pod nemško zastavo s kljukastim križem po široki Elbi proti Severnemu morju. Po Hamburgu nam ni bilo prav nič žal. Ves je zakajen, cestni tlak je skoraj črn, hiše vse sajaste, nebo sivomegleno in tudi valovi Elbe so nekam oljnato gosti in umazani. Ker vozimo s seboj grškega poslanika, plapolala na jamboru tudi zastava njegove države.

Dolgo smo se vlekli po Elbi. Ko smo prišli v prosto morje, je voda postala lepa, kristalno zeleno modre barve. Vse do Boulogna sur mer je bilo še dobro, čeprav hladno. Pred to francosko trdnjavo smo se ustavili precej daleč od obale. Dolgo časa so spravljali v notranjost našega orjaka poštno vrečo, menda iz vse Evrope. Bral sem na vrečah imena raznih držav, francoske, italijanske, češkoslovaške, španske itd. Pravili so mi, da bi mednarodne poštno pošiljke morale iz Lizbone v Južno Ameriko. Najbrž so to spremenili zaradi španske revolucije. Odtod smo jo odkurili proti angleški obali. Že poprej se nam je bila za nekaj časa prikazala, vsa bela se je dvigala na obzorju iz morja. Ponoči smo pristali v Southhamptonu (Zavzemten) zopet oddaljeni od obale. Pogled na razsvetljeno mesto in luko je bil naravnost čaroben. Potniki, ki so se nam pridružili tu in v prejšnji luki, so se morali pripeljati do nas s posebnimi parniki. Še v temi smo pot nadaljevali skozi Biskajski zaliv proti Španiji. Morje postaja čim dalje burnejše. Potnikom se poznajo prvi znaki morske bolezni. V jedilnici je bilo mnogo praznih prostorov. Ko smo se bližali španski obali, so se vsi oddahnili. Vigo ima lepo, mirno luko. Tudi tu nismo pristali ob obali.

Lizbona, dne 7. septembra 1936. V luko smo prišli ob 2 ponoči.

Z avtomobili smo se še pred solničnim vzhodom peljali na ogled mesta in njegovih največjih znamenitosti. Ulice se pravkar zbujaajo, srečavamo temne Portugalke s čudnimi črnimi klobučki in širokimi plitvimi jerbasi na glavah, osličke, močno natovorjene, hiteče proti tržišču. Mule vlečejo vozičke na dveh visokih kolesih, prav takih, kakor jih vidiš po vsej Italiji. Naš avto brzi po ozkih strmih ulicah skozi staro mesto z grozljivo naglico proti nemu izmed sedmerih vrhov, po katerih se razprostira lepa Lizbona. Mesto šteje okrog 750 tisoč prebivalcev. Ko smo ga gledali z vrha Senora du Monte, je ležalo pred nami v jutranjem mraku, vse južno pisano. Med nizkimi strehami se vidijo vrhovi lepih palm, vitkih pinij, drevoredi akacij, mimoz, platan in našim očem tujih dreves. Deklice nam ponujajo nagelje, ki opojneje duhte od naših. Po strašnem potresu leta 1755 je mi-

nistrski predsednik Bombal popolnoma porušeno mesto dal na novo pozidati. Ogleдали smo si spomenik, ki mu ga je postavilo hvaležno mesto. V areni za bikoborbe nam je razlagal vodnik v gladki nemščini razliko med portugalskimi in španskimi bikoborbami. Na Portugalskem bikov ne smejo mučiti. Umetnost bikoborcev na naglih konjih obstoja v tem, da zasade biku v debelo kožo za tilnikom zastavici. Konča se borba s tem, da glavni borec napade bika od spredaj med topima rogovoma, drugi se vržejo z vso težo nanj, da ga ustavijo. V Španiji bika zakoljejo, tu ga živega izpuste skozi posebna vrata. Po krasni ulici republike smo hiteli še k bivšemu samostanu Belen (Berechen) sv. Hieronima. Leta 1834 so bili na Portugalskem vsi redovi in verske družbe prepovedane, samostani pa izročeni raznim dobrotelnim namenom. Prekrasna stavba je zidana vsa iz belega marmorja v čudoviti mešanici gotskega in mavrijskega sloga. Skozi mogočni portal smo vstopili v cerkev, katere plitvi strop sloni na slokih visokih stebrih. Stene in stebri so na gotski način okrašeni s čudnimi skulpturami z motivi iz prekomorskih krajev. Ta umetnina je bila postavljena po najditvi Brazilije. V posebni cerkvi počivata velika Portugalca, mornar Vasco da Gama in pesnik Camoens. Čarobna sta tudi križni hodnik samostana v istem slogu in prostorni refektorij z lepimi, iz keramičnih ploščic sestavljenimi slikami iz življenja egiptskega Jožefa na stenah. V tej čudoviti stavbi je sedaj sirotišnica. Kmalu po naši vrnitvi z izleta je parnik dvignil sidro in smo se poslovili od Evrope prav zares. Še nekaj časa smo s palube gledali proti obali, ki je kmalu izginila izpred naših oči. Prelepa je bila vožnja po luki, ki jo tvori izliv reke Tajo. Tudi tu so nas še daleč po odprtem morju spremljale jate lačnih galebov. Na krovu je sedaj na soncu prav prijetno toplo, v senci pa še vedno nekam hladno zaradi vetra, ki ga napravljaja brzina naše ladje. Morje je še mirno, čeprav kažejo valovi bele šumeče vrhove. Komaj smo šli v našo kavarno pod krovom nekaj pisat, že nas alarmirajo: prikazal se je Zeppelin, ki se je vračal v Nemčijo. Žal je bil precej oddaljen. Po odhodu iz Lizbone so premaknili uro za eno uro in osemštirideset minut nazaj. Dnevno dobivamo ob 10 juho in mrzel prigrizek, zato smo bili danes je lačni, ko so nam ga prinesli toliko kasneje.

10. septembra 1936. Prav ko smo hoteli k drugemu opoldanskemu zajtrku, so se daleč na obzorju na levi strani ladje prikazali megleni obrisi Kanarskih otokov. V večernem mraku smo se pa peljali mimo Kapverdskih otokov tako blizu, da smo razločili mestece S. Vincent in kasneje na nekem otoku zopet nekaj belih stavb, najbrž Santjago. Otoki so zelo gorati, obrisi gorskih grebenov imajo prečudne oblike, proti severu so strmo odrezani, proti jugu se večinoma rahlo nižajo. Neki potnik trdi, da ima hribovita okolica mesta Rio di Janeiro zelo podobne oblike.

11. septembra 1936. Imamo na krovu Čeha. Bajce je časnikar. Po večerji sem ga napro-

sil, naj gre z menoj v tretji razred obiskat nekaj revnih češkoslovaških družin. Teh nismo več našli, pač pa sva šla pogledat, kaj dela v svoji kabini bolehní Srb Milosavljević. Medtem ko smo se z njim razgovarjali, je nastal alarm: »Zeppeline! Ze čez dan nam je bil napovedan in sedaj ob 9. uri se je prikazal njegov reflektor nad obzorjem. Z veliko brzino se nam je bližal in nam dajal svetlobne signale. Naš parnik mu je odgovarjal, naša električna rasvetljava je močneje zažarela in veličastno je pribrel proti našemu krmilu, nekaj metrov nad našimi jambori. Točno nad našo ladjo je okrenil proti levi, napravil velik krog in zopet plaval za nami. V drugič je plul mimo nas kakih 50 metrov na naši desni strani. Naš parnik je odgovoril temu njegovemu pozdravu s trikratnim tuljenjem sirene. Potniki so se bili zbrali vsi na sportnem krovu, najvišjem prostoru, in navdušeno mahali, vzklkali in žvižgali. Kmalu je bil zrakov plul mimo nas in se vedno bolj izgubljal v temni noči v smeri proti obali Južne Amerike.

14. septembra 1936. Odkar smo zapustili Lizbono, smo obdani od samega morja. Od Kapverdskih otokov dalje sploh nismo več videli zemlje. Šele predvečerajšnjim ponoči smo zagledali v daljavi na naši desni luči. Nismo vedeli, kaj to pomeni, ali je to parnik ali kaj. Nazadnje so nam izvedenci med potniki povedali, da je to skalnati otok Sao Paolo blizu ravnika. Da se potniki na parniku ne dolgočasijo, organizirajo razne igre in tekme, golf na krovu, tenis, šah, bridge, razne igre za otroke, pri katerih se odrasli še bolj zabavajo. Višek vseh prireditev je krst na ravniku. Večraj ob petih popoldne smo po tem starem običaju slavili prehod čez ravnik. Z godbo in čudovito našemljenim spremstvom sta prišla na športni krov Neptun in njegova žena. Pozval je vse novice, da se podvržejo obveznemu krstu. Pripravljena je bila kopol. Razni potniki so prišli k slovesnosti v kopalnih oblekah in dva krepka, kot zamorca zakrinkana mornarja sta vsakega krščenca kar z glavo navzdol potapljala v vodo. Kdor je imel prav lepo počesane lase, mu jih je poprej ceremonijer prav dobro s milom namazal in z velikansko ščetjo ali metlo razmazal, nekatere so z veliko britvijo obrili ali s škarami ostrigli, seve le na videz. Tudi ženskam niso prizanašali. Iz krepkih objemov dveh zamorcev je vsak odnesel še črne madeže, radi katerih je bilo mnogo smeha. Ko se je Neptun s svojim spremstvom poslovil, je pričelo moštvo šele svoje burke. Nekatere mornarje so kar oblečene metali v vodo. Zvečer je sledil ples v fantastičnih nošah. Nekatere maske so bile zelo lepe, tako nekaj krasnih narodnih noš. Brazilijanski športniki so se odlikovali z neokusnostmi in indijanskimi plesi. Sploh ti športniki, ki se vračajo z olimpiade, ne napravljajo vtisa hudo izobraženih ljudi in njihovo obnašanje je vse prej ko lepo, tu pa tam prav nedostojno. Opoldne smo pustili na levi skalnati otok brazilijanskih kaznjencev S. Fernando. Tudi ta otok je hribovit in obrisi gorskih grebenov kažejo podobne čudne oblike kakor Kapverdski otoki. Galebi nas že zopet spremljajo, pa ti so drugačni od onih, ki smo jih pustili ob evropski obali. Peruti imajo ožje in perje temnejše. Tudi ne pobirajo odpadkov za nami, ampak lovijo le ri-

be, posebno leteče, ki se dvigajo včasih v celih jatah iz valov. Delfine sem videl samo enkrat. Ponoči opazujemo ribe kresnice, ki nam pa radi prevelike brzine našega parnika prenapro izginjajo izpred oči.

V sredo bomo že v Rio. Tam nas zapusti okrog 150 potnikov, ki se že pripravljajo na slovo. Med temi je tudi gospod Mirko Tavsig, dopisnik ministrstva socialne politike, s katerim sedimo v jedilnici pri isti mizi in nam je vesel in vseveden družabnik. Duhovnikov nas je 7, vseučilišni profesor dr. Avgust Mager iz Salzburga, ki je naš ladijski dušni pastir, sijajen mož, 4 misijonarji in en svetni duhovnik, ki je namenjen v Brazilijo. Mašujemo vsi vsak dan od 6 do 8 v damskem salonu, kjer je še čeden oltarček v steni. Prisostvuje vsak dan okrog 15 do 20 oseb. Ob nedeljah je razen tega ena sv. maša ob 10. uri v salonu prvega razreda. Udeležba je še zadovoljiva. Duhovniki se imamo prav lepo in se zbiramo na posebnem mestu na krovu. Potniki vsi brez razlike so z nami zelo prijazni in so tudi radi v naši družbi in bližini. Družba je pa silno pisana, bodisi glede narodnosti ali glede ver. Nad toploto smo nekoliko razočarani. Pravo tropsko vročino smo imeli le dve noči blizu ravnika. Sedaj se je zrak že prav prijetno ohladil. Skoro vsak dan pade nekaj dežja in veter postaja tu pa tam nekoliko nadležen. Na sprednjem delu ladje skoro ni mogoče stati, tako piha.

17. septembra 1936 Mnogo smo si obetali od vhoda v luko glavnega mesta Rio de Janeiro. Žal smo bili hudo razočarani. Že od včerašnjega zgodnjega jutra nas je spremljal dež in na odprtem krovu je bilo hladno, kakor pri nas doma v jeseni. Kmalu po deseti zjutraj smo pristali. Med vožnje po luki so ležali nad mestom gosti oblaki. Le tu pa tam so se prikazali vrhovi toliko hvaležnih in opevanih vrhov, kakor Pao de Zuchero in Corcovado, na katerem je znameniti Jezusov kip. Skoro dve uri smo potem čakali, da bi nas izpustili na kopno. Ker vlada v Braziliju še vedno vojno stanje, so policijski predpisi silno strogi in pri izhodu iz parnika so varnostni organi le zelo počasi in po natančnem pregledu papirjev izpuščali potnike. Popoldne sem se naveličal čakanja in šel sem v našo jedilnico kositi. Potem sem zopet poizkusil svojo srečo. Ko sem se izkazal s svojim potnim listom, je policijski uradnik mene in nečakinjo takoj izpustil. Potnikom tretjega razreda pa je bil ogled mesta zabranjen in ker se vozi moja nečakinja v tem razredu, se je takoj oglasila neka nemška gospa: »Tudi ta da na se vozi v tretjem razredu.« Saj ona ni vedela, kakšen potni list imam. Pa njen protest ni nič zalegel in še z dvema gospodoma smo šli v mesto. Nerodno je to obiskovanje radi denarja, ko človek v naprej ne ve, koliko naj si ga v tuji vrednosti nakupi. Pa je bil eden izmed spremljevalcev tako prijazen, da je prevzel blagajno, češ da že pozna Rio. Radi neprestanega dežja nismo mogli lepot uživati, kakor če bi sijalo sonce, vendar je bilo utisov dovolj. Najprej smo šli na kavo, saj smo v klasični deželi te dragocene pijače, potem smo iskali pošto, nato sva šla z nečakinjo v stolnico. To je krasna baročna cerkev, katere stene so sicer vse bele, a vse vprek okrašene z bogatimi zlatimi ornamentami. Bilo je v nji nekaj belcev in nekaj zamorcev. Pobožno vedenje

posebno (teh je bilo ganljivo). Pri izhodu je čepela na tleh stara zamorska beračica in spala. Zamorcev je tu silno veliko najrazličnejših plemen, skoro več ko belcev. Peljali smo se z avtobusi po mestu, da vidimo prekrajane avenide (ceste) posebno ob morskem obrežju. Cordovadu smo se odpovedali, ker je bil ves v oblakih. Naš ljubeznivi blagajničar se je moral mnogo truditi, kljub temu, da je kot Argentinec še dobro razumel portugalsko, posebno težavo mu je delal obilni brazilijanski drobiž, ker je ta valuta silno nizka. Naš četrti tovariš, gospod Milosavljevič, nas je ves čas prav dobro zabaval z različnimi burkami, da smo slabo vreme kar pozabili. Na osrednjem poštnem uradu, kjer je oddajal pisma za zračno pošto, je s svojim humorjem čedni zamorski uradnik izvalil prisrčen smeh in z veliko ljubeznivostjo nam je dala vsa potrebna navodila. Ko se je nazadnje pri vračanju drobiža zmotila in se je na vse načine opravičevala, smo se vsi skupaj smejali nerodnemu denarju. Na vse zadnje smo se seve skoro zgubili. Pri iskanju vhoda v pristanišče nas je Argentinec v veliko zabavo Milosavljevičevu zapeljal, prišli smo pa vendar še pol ure pred šesto domov, precej premočeni. Prav hvaležen sem gospej Minki Sfiligojevi, ki mi je svetovala, naj si kupiva s Fortunato v Hamburgu dežna plašča. Tu sta nam prišla prav, posebno meni, ki sem svojo »marelo« pustil v vlakcu. V veži našega parnika me je ustavljal neki neznanec s slovenskim vprašanjem, ali sem g. D. Zelo sem se čudil, da pri prvem pristanku v Ameriki najdem domačina. Bil je g. Ivan Butkovič, ki sem ga pričakoval šele v Santosu, ki pa je bil po opravih tu. Silno sem obžaloval, da me ni dobil že koj popoldne pred mojim odhodom. Tako je bil najin razgovor žal vse prekratek, ker ob šestih smo že morali naprej.

Sinoči je morje postajalo čimdalje bolj neprijetno. Hvala Bogu, da sem proti morskimi boleznim že utrjen. Nemci pravijo, da sem že »seefest«. Mnogo potnikov se je pritoževalo nad slabostjo. Šli smo še precej zgodaj spat.

Davi smo pristali v Santosu med tem, ko sem maševal, še pred sedmo. Ker sem bil radoveden, ali pride kakšen zastopnik naših

ljudi na ladjo, sem po sv. maši takoj odhitel v našo »vežo«. Ko so pričeli policijski organi puščati ljudi na parnik, sem držal svoj potni list v roki in res me je kmalu nagovoril g. Franc Paternost. Kmalu za njim je prišel g. inž. Kadunc. Prav vesel sem bil, da sta iz Sao Paola prihitela, da se seznanimo. Več ko pol ure smo se razgovarjali, nakar smo se ločili, ker smo se že kmalu po osmi odpravili dalje.

Povedala sta mi, da se pripelje dr. Stojanović, naš novi odpravnik poslov, v soboto v Santos.

Pozdrav!

P. Ciril Zupan O. S. B. — zlatomašnik

Dne 28. oktobra je obhajal p. Ciril Zupan, starosta slovenskih duhovnikov v Ameriki, obdan od zastopnikov slovenske ameriške duhovščine, svojo zlato mašo. Že 42 let vodi župnijo Marije Pomočnice v Pueblo (država Kolorado). Njegovo življenje je tesno povezano z zgodovino te župnije. Saj so vse zunanje ustanove njegovo delo, živahno versko življenje uspeh njegovega truda, oče je svoji fari. — Pa ga farani tudi ljubijo in spoštujejo kot svojega očeta. Koliko težav, skrbi in žalosti je ublažil njegov široki nasmeh in dobrot, ki mu sije iz oči. Navzlic visokim letom žari iz njega mladostno navdušenje, ki dela še načrte za bodočnost.

Na farno šolo je poklical benediktinke, ki skoraj vse govore slovensko, zato pa zna še tretji in četrti rod izseljencev slovensko.

Gospod zlatomašnik je bil rojen v župniji Predoslje leta 1862; 19 leten fant je odšel v Ameriko. Za seboj je pritegnil še brata in dve sestri, vsi trije so sledili njegovemu zgledu in vstopili v benediktinski red.

Ko danes obhaja svojo zlato mašo, se ga tudi domovina spominja, hvaležna za vse ogromno življenjsko delo, katero je, vedno ljubezniv in neutrudljiv, opravil med svojimi rojaki.

Izseljenske novice

Vsem dragim Slovincem iz vseh delov sveta, ki so poslali Rafaelovi družbi pozdrave in zahvalo za letošnjo izseljensko nedeljo, se Rafaelova družba prisrčno zahvaljuje in prosi, da ji ohranijo svojo naklonjenost tudi v bodoče. Sprejmite vsi naše tople domovinske pozdrave!

O varovanju pravic, pridobljenih iz rudarskega zavarovanja v inozemstvu je Glavna bratovska skladnica razglasila:

Rudarji, ki so se zadnje čase vrnili iz Nizozemske, Belgije, Francije in Nemčije, se opozarjajo, da si varujejo pravice, pridobljene iz pokojninskega zavarovanja v teh državah, s plačilom priznane ali pa prostovoljnih prispevkov, kakor je to pač predpisano v posameznih državah. Zaradi tega naj prizadeti prosijo rudarsko zavarovalnico, pri kateri so bili nazadnje vključeni,

za pojasnilo, koliko in do kdaj morajo plačati na teh pristojbinah. Pri plačilih bo posredovala Glavna bratovska skladnica v Ljubljani, Vrtača št. 4, ki ji pa bo v to svrhu predložiti odlok zavarovalnice, s katerim je bilo plačilo priznane itd. dovoljeno.

Rudarski upokojenci, ki so bili iz političnih razlogov izgnani iz Nemčije in so jim zato nemške bratovske skladnice (Knappschaft) ustavile izplačevanje pokojnine, naj sporoče Glavni bratovski skladnici v Ljubljani, Vrtača št. 4/II, pismeno ali ustmeno naslednje podatke: 1. ime, priimek in sedanje bivališče; 2. rojstni dan in leto; 3. ime Knappschaft, od katere so prejeli pokojnino; 4. iznos pokojnine v RM; 5. datum ustavitve izplačevanja pokojnine; 6. prejšnje bivališče v Nemčiji; 7. dan in vzrok izгона iz Nemčije.

Ocepek Alojz: **Iz severne Francije v Lurd** (Nadaljevanje)

Nadalje je med te podobe, ki so tudi raznovrstna darila, vrinjenih na tisoče in tisoče darov v podobi malih pozlačenih src, iz katerih so urejeni veliki napis. Za vsem tem še nesteto drugih darov; med njimi visoka vojaška odlikovanja. To bi moral vsak sam videti, ker drugače je nemogoče razumeti. »Pojdimo še k votlini počastit naš ljubo Gospo,« nam je velal vodnik in šli smo po strmih stopnicah navzdol ter skozi vdolbino na desni pod cesto.

Med cerkvijo in vodo je kakih 20 m širok prostor, ki se proti votlini precej razširi. Ob strani cerkve stoji kopalnica, kjer vsak od kopljeje bolnike. Kje je tisti kraj, kjer je Bernardka z rokama skopala studencek, da je pričela izvirati voda, se sedaj ne vidi. Vodo so namreč morali zaradi prevelikega navala ljudi urediti, da sedaj priteka ob votlini izpod cerkve skozi kakih 10 pip, ki jo romarji neprestano pijejo, natakajo v steklenice in se z njo umivajo po obrazu.

Ob koncu cerkve je v mali skalnati votlini Marijin kip, ki so ga pozneje, po pripovedovanju Bernardke, zgradili. Spodaj se votlina precej razširi, tako da stoji pod skalo oltar. Za oltarjem je hodnik za romarje, ki se prihajajo poklonit Kraljici in vsak poljubi skalo, na kateri stoji. Nekaj ostalega prostora v votlini je namenjenega svečam. Vedno jih nanosijo cele kupe in je nekdo nalašč za to tam, da jih prižiga. Zaradi prevelikega števila sveč in pomanjkanja prostora manjših sveč ne prižiga posamezno. Prižge jih kakih osem skupaj ter jih postavi v svečnik, da gorijo. Levo od votline zgoraj je nebroj palic in raznih oklopj, ki so jih zapustili čudežno ozdravljeni. Desno od votline je pa prižnica, s katere se dan za dnem moli sv. rožni venec v več jezikih. Spredaj pred votlino, oziroma pred oltarjem je ob nizki ograji obhajilna miza, kjer sprejme tekom vsakega dopoldneva sv. obhajilo tisoče ljudi različnih narodnosti.

Ogledali smo si že nekoliko kraj naše Lurške Gospe, kraj veličastva ter kraj sreče in zadovoljstva vseh, ki ga morejo z željo v srcu obiskati. Preglejmo še nekoliko običajni spored vsakodnevnega češčenja naše Pomočnice.

V ranem jutru nas je naslednjega dne prebudil ropot s ceste. Jaz sem se prebudil šele, ko sem zaslišal tovarisa: »Hitro vstanimo, ljudje že gredo v cerkev!«

Med prijetnim vonjem jutranjega zraka, kakršnega v premogokopnih in industrijskih krajih nismo vajeni, je prihajal lahen odmev zelo gostih korakov. Spoznati je bilo, da se ljudje drug ob drugem zelo hitro pomikajo proti cerkvi. Komaj je dobro minula petna ura, smo šli tudi mi na cesto v gnečo.

Resnost vernikov je bilo spoznati že v tem, da so skoraj molče hiteli po ulicah in je bilo slišati le tu pa tam kako besedo, ko smo se približali cerkvi. Šli smo najprej v srednjo cerkev k domači sv. maši.

Naš msgr. Župančič je sicer zaprosil, da bi smel maševati pred votlino, toda zaradi prevelikega števila prijavljenih duhovnikov nismo prišli tekom štirih dni na vrsto in tako je bila naša sv. maša vse dneve ob 6. uri pri glavnem oltarju sredi manjše cerkve.

Kljub temu, da se v vseh treh cerkvah, posebno pri glavnih oltarjih in pri votlini berejo sv. maše skoraj ves dopoldan, je bila mala cerkva vsako jutro precej napolnjena. Ko pa eni odhajajo, prihajajo zopet drugi, tako da se vse ponavlja. Enako pa tudi duhovniki; ko eden odhaja od oltarja, že pristopi drugi.

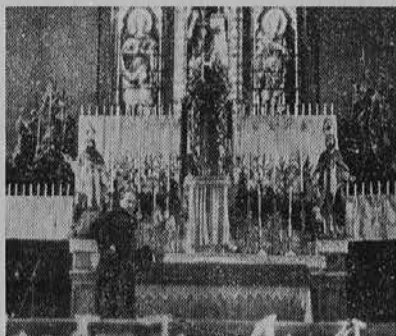
V vseh cerkvah in pred votlino je 66 oltarjev. Pri takem številu oltarjev skoraj ne more biti drugače, kakor da so po vrsti po številu popisani, da se lahko stotine duhovnikov raznih narodnosti povsem zavedajo, kje in kdaj jim je odkazan prostor za sv. mašo.

Dopisnikom „Rafaela“!

Dopisi za prihodnjo številko „Rafaela“ morajo biti v uredništvu do 4. decembra, zato, prosimo, pohitite z dopisi.

Mašna obleka je kar poravnana skoraj pri vseh stranskih oltarjih na nasprotni strani knjige ter se ob prihodu duhovnik obleče in jo potem zopet pospravi. Med zanimivostmi pa spada tudi to, kako iščejo strežnike za sv. maše.

Pripeli smo kot običajno v skupini k sveti maši bolj v ospredje cerkve. Kar nenadoma se ustavi pred nami cerkvenik ter bolj tiho vpraša: »Ali ni med vami mogoče nekdo, ki bi stregel pri sv. maši?« Ker je z nami prispelo nekaj mlajših večjih fantov, se je seveda takoj eden odzval. Komaj pa dobro odvede prvega, že pride iskat drugega. Tudi drugič smo mu še postregli. Znanprej nas je pa že skrbelo, da bi ne prišli v zadrego, toda bila je skoraj nato naša sv. maša

Glavni oltar v stari cerkvi v Merlebachu.

končana. Preden pa se je naš msgr. vrnil iz zakristije, mu je strežnika odvedel k oltarju že zopet drug duhovnik. Tako smo pustili v cerkvi kar tri naše strežnike, tako rekoč pri treh oltarjih. Nato smo odšli k votlini.

Pred votlino se je zbrala množica ljudi že v zgodnjem jutru. Med klečeče ljudi smo se uvrstili tudi mi, da se skupaj z neštetimi poklonimo naši Kraljici. V dolgi vrsti so se venomer pomikali ljudje proti obhajilni mizi. Vmes pa so se pri malem oltarju nemoteno opravljal sv. maše ena za drugo. Po ozki cesti ob vodi so pričeli dovažati bolnike na vozičkih k sv. obhajilu.

Za težje bolnike imajo namreč v neposredni bližini zgrajeno veliko bolnico, kamor jih sprejemajo in od tam jih vsak dan vozijo k sveti maši, h kopeli in procesiji.

Vsako leto namreč prispe v Lurd povprečno okrog 25.000 bolnikov in te reveže prevažajo dan za dnem romarji, ki prispejo iz najrazličnejših krajev. Prijavijo se sami iz sočutja do bolnikov raznovrstni ljudje. V predpisih pa imajo, da moli vsakdo, ki pelje bolnika, pred njim glasno sv. rožni venec. V začudenje smo opazili na tem mestu stopati ob bolniku oficirja z odlikovanji in druge raznovrstne najuglednejše ljudi, pomešane med preprostimi delavci.

Ko vidi človek ljudi vseh slojev z rožnim vencem v roki stopati ob bolnikih, se mu, čeprav nehote, mora upogniti koleno. »V Lurd mora iti, kdor se želi naučiti moliti,« nam je pozneje pripomnil vodnik. In res, posebno če živi človek v kraju, kjer vlada velika mlačnost napram katoliški Cerkvi, ga mora vse to obnašanje neštetih častilcev naše Kraljice ganiti in navdati z začudenjem.

Ob votlini imajo po končanem sv. obhajilu večje skupine romarjev vsaka svoje molitve. Slišali smo molitev rožnega venca v angleškem jeziku. Nekoliko v ozadju, koder ves dan kopljejo bolnike, pa istočasno flamsko-belgijske molitve.

Zvedeli smo pozneje, da je iz Liverpoola v Angliji prispela skupina 3500 romarjev z dvema posebnima vlakoma. Druga, po vsej verjetnosti ne manjša skupina, pa je prispela iz Antverpna v Belgiji. Iz Francije pa iz vseh krajev vsako leto prihajajo posebni vlaki. Tako jih je istočasno veliko prispelo iz pariške okolice, s katerimi sta prispela tudi dva Slovence iz Prekmurja.

(Dalje prihodajči)

Visoko odlikovanje slo. duhovnika v Ameriki

Iz Amerike je došla vest, da je sv. Oče imenoval g. Jerneja Ponikvarja, župnika slovenske župnije Sv. Vida v Clevelandu, za svojega hišnega prelata. Visoko odlikovanje je razveselilo vse, ki neumorno delavnega župnika poznajo, in duhovitega, nikdar utrujenega gospoda visoko čislajo. Gospod prelat Ponikvar je rodom z Blok. Še kot mlad dijak je leta 1902 odšel v Ameriko in v semenišču v St. Paulu, Minn., dokončal svoje bogoslovne študije. Šentpavelski nadškof Ireland je z velikim veseljem sprejemal slovenske gojence v svoje semenišče, ker je spoznal vrline slovenskih dijakov. Dasi ni imel slovenskih vernikov v svoji škofiji, je vendar obdržal precejšnje število odličnih slovenskih duhovnikov, rad jih je pa dajal tudi na razpolago drugim škofijam, kjer je bilo mnogo slovenskih vernikov pa malo ali nič duhovnikov. Tako je tudi gospod Jernej Ponikvar kmalu potem, ko je 12. junija 1906 bil v mašnika posvečen, odšel v clevelandsko škofijo na župnijo sv. Cirila in Metoda v Loraín. Pa že naslednje leto v avgustu 1907. je prevzel veliko župnijo sv. Vida v Clevelandu. Velika je ta župnija, a imela je pre-majhno leseno cerkev in skromno leseno farno šolo. Tudi druge neveščnosti so tedaj prav globoko razburjale farane. Mladi gospod Jernej je v tem delikatnem položaju začel mirno in potrpežljivo delo in v njem vztrajal. Znal je držati zlato sredino nevtalnosti, tako se je vse pomirilo in se zgrnilo okrog svoje župne cerkve. S skupno pomočjo je župnik Ponikvar pozidal lepo, veliko in sodobno opremljeno farno šolo, nato veličastno župno cerkev z dvema stolpoma, ki je brez dvoma največja in najlepša slovenska župna cerkev, s katero se more meriti edino jollietski sv. Jožef. Nazadnje je mislil nase in na svoje duhovne pomočnike ter jim postavil ob cerkvi župnišče, v katerem je pristna slovanska in krščanska gostoljubnost doma. V njem gospodarji in uraduje dobesedno dan in noč presvetli gospod prelat in s svojimi duhovitimi odgovori pomiri tudi najbolj razburjene stranke. Mersikateri je prišel v pisarno z namenom kregati se, pa je odhajal miren in smejoč se. — Bog živi gospoda prelata še dolgo let!

Pozdrav bivoše izseljenke in izseljenca

Ljubljana. Ze dve leti je minilo, odkar smo se poslavljali s solznimi očmi od vas v Franciji. Vi ste še ostali tam, a mi smo se vrnili v domovino.

Danes tu doma prebiram vaše članke in prejemam pozdrave. Čitam, da so se tam pri vas delavske razmere izboljšale. Mi tu doma želimo, da bi se zopet sestali veselih src, kot nekdanj. V zadnji številki je bila tudi vaša slika iz Bruay-a z vinske trgatve. Slika je bila na žalost slaba, da se ni moglo dosti spoznati. Zahvaljujem se vam za pozdrave in vam želim srečno zadovoljnost v tujini. Prav lepo pozdravljam g. msgr. Valentina Župančiča! Minka Arh.

Posiljam pozdrave vsem rojakom v Bruay in Sallaminess. — Ivan Rahne, Zagorje ob Savi.

Kaj delajo naši po svetu

Nemčija

Gladbeck. — Korak za korakom gremo po poti, ki vodi do pomiritve, ki bo edino uspešno vplivala na naše razrvane razmere in usmerila delo za one smotre, ki so našim izseljencem poleg socialnih zadev najbolj potrebni. Pozitivno delo za našo kulturo in materin jezik sta prava smotra, je pravo delovanje za izseljence, vse drugo so le besede.

Važen dogodek na tej poti je bila Finžgarjeva igra »Veriga«, katero je zrežiral s člani gladbeškega društva sv. Barbare naš učitelj.

»Zgodba je to in nič drugega, za ogledalo postavljena, kako strasti iz malenkosti porojene spajočo obraz ljudski duši in jo preslepe, da tava in išče v temi, kar ji je v pogubo, ne vidi pa velikih, resnih ciljev, do katerih vodi pot ljubezni nam v svojem uvodu k tej igri govori pisatelj. Zdi se, kakor bi bila spisana prav za naše razmere. Vsem, ki smo gledali igro, je pisatelj govoril: »Ljubezen, ljubezen in kjer ni, tam je greh.« Slehernemu je igra pokazala edino pravo pot, po kateri mora v bodoče hoditi. Lepo je povedal g. Tensundern v zaključnih besedah, naj si odslej vsak prizadeva, da bo naše delovanje temeljilo na medsebojni ljubezni.

Veliko truda je bilo treba, preden je bila igra pripravljena. Saj igralcem ni delalo težav igranje samo, temveč je zanje trd oreh slovenščina. Toda povedati moram, da so se vsi brez izjeme tako potrudili, da jim je tekla slovenščina kar gladko. Prav lahko bi z uspehom tekmovali z našimi najboljšimi domačimi podeželskimi odri. Vsi, ki ste sodelovali, se zavedajte, da ste storili ne le veliko narodno, temveč tudi vzgojno delo in vam gre za to še posebna zahvala!

Pred igro sta preč. svetnik g. Tensundern in predsednik Društva sv. Barbare v Gladbecku g. Dobrave pozdravila vse člane in številne zastopnike ostalih gladbeških in sosednih društev. Za njima je učitelj g. Šlibar povedal par besed za uvod in razumevanje igre. Po igri sta nas razveseljevala naš pevski zbor in godba. Pa tudi na molitev nismo pozabili. Popolne smo imeli v cerkvi večernice in procesijo.

Komemoracija za pokojnim kraljem v Gladbecku. — V spomin druge obletnice smrti blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja so imela vsa društva skupno s šolo žalno komemoracijo, katere se je udeležil tudi svetnik g. Puš iz Ljubljane, ki se je mudil par dni med nami. Žalno komemoracijo je otvoril g. Košir, nakar je g. učitelj v svojem govoru povedal, kaj je bil pokojni kralj svojemu narodu in kako homo najlepše izpolnjevali njegovo opokoro. Po tem govoru so sledile deklaracije učenk in izročitev vencev v imenu gladbeške slovenske mladine, nakar je mladinski pevski zbor zapel državno himno. Po govornih zastopnikov posameznih društev je spregovoril še svetnik g. Puš in priporočal složnost, ki bo rodila največ uspeha.

Herne-Holthausen. — Društvo sv. Barbare v Holthausenu je pri zadnjem mesečnem zborovanju dne 11. oktobra t. l. izvolilo gospoda izseljenskega komisarja Hinka Samca za svojega častnega predsednika za zasluge, ki si jih je pridobil za naše izseljence v Nemčiji.

Mnogo izseljenskih komisarjev smo že imeli v Nemčiji, vendar večina naših izseljencev ni sploh vedela, za kaj da je bil dotični uradnik poslan od naše države med nas izseljence. Ako smo se pisмено obrnili na konzulat v kakšni zadevi od naših slovenskih društev, še odgovora nismo dobili, ker se na posamezna društva sploh ni oziralo. Šele pred leti smo dobili prvega slovenskega izseljenskega komisarja gospoda Maksa Goričarja, ki je bil hkrati tudi naš izseljenski dušni pastir. G. Goričar nam je šele razložil, za kaj so izseljenski komisarji med nami izseljenci v tujini, namreč da nas izseljence zastopajo v izseljenskih zadevah ne le pri jugoslovanskih, ampak tudi pri nemških oblasteh.

Ker so v Herne-Holthausenu naši rojaki najbolj prizadeti zaradi brezposelnosti in to že od

leta 1930 in mnogo brezposelnih se je še priselilo iz Holandije v naš kraj, je seveda potreboval eden dovoljenje za bivanje v Nemčiji, drugi zopet podpore, tretji zaradi pokojnine, četrti nima listin v redu, peti prosi za delo itd. Torej ima izseljenski komisar dela čez glavo, da more vse prošnje, ki jih društva pošljejo, izvršiti.

Kakor je prejšnji preč. g. M. Goričar neumorno deloval v prid naših izseljencev, tako se je tudi njegov namestnik g. Hinko Samec poprijel dela ter lahko trdimo, da je v teh letih, odkar je na svojem službenem mestu, marsikateremu izseljencu pripomogel do svojih pravic in zaželjenega kruha. Za vse to čast in priznanje g. Hinku Samcu. Društvo sv. Barbare v Holthausenu pa ostane g. komisar v trajnem in hvaležnem spominu, zato si ga je tudi izvolilo za svojega častnega predsednika.

Osterfeld. — 11. oktobra smo priredili službo božjo. Obiskal nas je to pot preč. g. Tensundern. Tako je bila nam dana zopet možnost da v slovenskem jeziku prepevamo litanije in druge cerkvene pesmi. Po službi božji so priredile žene Roženske bratovščine kavni večer, na katerega je prišel tudi bankski referent g. Puš iz Ljubljane ter neki dijak iz domovine. Med drugimi je bil navzoč tudi g. Lindič, ki nas je zelo razveselil, ko smo zvedeli, da je prinesel za tri naše uboge člane nekaj podpore. To pot smo tudi prvič imeli čast spoznati našega učitelja Antona Šlibarja. Tukaj smo dali zopet duška našim lepim narodnim pesmicam, tako da nam je čas kar prehitro potekel.

Wehofen. — V nedeljo 10. oktobra smo se me žene iz Wehofena zbrale, da priredimo sloven-

ske večernice in kavni večer za mesec oktober, kar je tukaj že stara navada. Povabile smo tudi naše brate in sestre iz Marxlocha. Odzvali so se v velikem številu ter nam olepsali našo prireditve. Obiskal nas je tudi g. Lindič, kateri nas je vzpodbujal k lepemu medsebojnemu življenju in nam posebno priporočal, da mora biti vsak katoličan naročen predvsem na katoliški časnik. To velja predvsem za nas izseljence. Domoljub, Bogoljub, Glasnik SJ, Slovenski Gospodar, Rafael bi ne smeli nikjer manjkati. Lepo nam je predaval tudi preč. g. rektor Hülsmann. Prav zanimivo nam je v pridigi orisal naš domači g. rektor življenje izseljenca. Ljubezen do telesne in nebeske Matere. Cerkovni odbor se je zelo pohvalno izrazil o našem slovenskem petju, pa tudi g. rektor se je radoval nad slovenskim petjem, ker ga je prvič slišal odkar je tukaj. V cerkveni dvorani pri kavi smo morali kar neprestano prepevati.

Marxloch. — Društvo sv. Barbare je priredilo svoje mesečno zborovanje, na katerega smo povabili g. Lindiča in g. učitelja Šlibarja, kateri pa zaradi boleznii ni mogel priti. To pot je zopet odjeknila slovenska pesem po naši dvorani, da je bilo veselje. Govorniki so nas vzpodbujali k lepemu verskemu in narodnemu življenju.

Meerbeck. — Bratovščina živega rožnega venca je priredila kavni večer v društvenem domu. Litanije smo prepevali kar sami, g. župnik nam je dal blagoslov in pobožnost je bila končana. Zelo si želimo, da bi dobili stalnega slovenskega duhovnika v Nemčijo, ki bi nas vsaj včasih obiskal. V dvorani pri kavi smo se tem bolj oglašili. Gospod župnik se je zelo pohvalno izrazil o nas. Omenil je, da smo prav mi Slovenci mnogo pripomogli, da je dobila naša fara letos zvonove. Ob tej priliki smo imeli tudi darovanje za zvonove. Sklenili smo, kar je g. župnik rade volje dovolil, da bodo imeli od sedaj naprej vsak mesec redno prvo nedeljo slovenske večernice. Tako imamo na Vseh svetnikov dan zopet večernice molitve za naše rajnike.

Francija

Tiskovna razstava v Merlebachu.

Merlebach. — Kakor tekmuje v Franciji v Merlebachu in okolici z vsemi narodi, ki so tu zastopani: s Francozi, Poljaki, Nemci, Čehi, Italijani z našimi krasnimi pesmimi, z lepimi nastopi na gledališkem odru, z nastopi v radiu, tako smo zopet z izrednim uspehom tekmovali pretekli mesec na tiskovni razstavi v Merlebachu. Z veseljem smo se odzvali povabilu francoskega odbora, ki je imel vse priprave v svoji oskrbi. V začetku pa nas je skrbelo, kaj bomo razstavili in kako bomo mogli kaj pokazati velikim narodom, ki bodo storili vse, da bodo kar najboljše mogoče stopili v ospredje. Na posredovanje naše neumorne in velezaslužne Rafaelove družbe pa smo dobili iz naše domovine toliko časopisov in listov, da smo se z največjim veseljem lotili dela. Direkcija velikih premovalnikov »Sarre et Moselle« je napravila v celi dvorani Kolson velike stojnice — vsak narod pa je imel potem svobodno, da okraši svojo stojnico kakor ve in zna. Prva velika tabla je bila določena za Pariz, druga za nas, tretja za Poljake, četrta za Luxemburg, peta za Lorraine iz Metz, šesta za Lotringer Volkszeitung, sedma za Courier de la Merle iz Merlebacha, osma za časopise in liste iz Zgornjega, deveta iz Spodnjega Elzasa, deseta za Italijo, enajsta za liste skavtskega gibanja in dvanajsta za liste mladinskega vprašanja. Takoj pri vstopu v dvorano je vzbudila naša tabla vsakemu pozornost. Bila je okrašena — edina izmed vseh — z bršljanom, v lepem redu so bili razstavljeni časopisidnevnik, tedniki in mesečni list s krasnimi brošurami, ki so vzbujale pri vseh obiskovalcih še posebno pozornost. Nad temi sta viseli dve krasni veliki reklamni sliki z Bleda, med njima tri slike slovenskih deklet v narodni noši, nad temi krasna slika našega mladega vladarja kralja Petra II., ki jo je podaril g. generalni konzul dr. Ilie iz Metzja Jugoslovanski katoliški misiji v Merlebachu. Slika pa sta obdajali jugoslovanska in francoska trobojnica. Zanimivo je dejstvo, da smo se med vsemi narodi, ki so razstavili tu svoje časopise, samo mi spomnili na svojega vladarja in je bila ta — poleg pa-

peževe in škofove — edina slika izmed svetnih oblastnikov raznih držav.

Brez pretiravanja lahko rečemo, da so se obiskovalci najdalje zamudili pri naši razstavi. Vse, kar je bilo razstavljeno, je vzbujalo pozornost, ves čas je bilo treba razlagati in tolmačiti. Kar je obiskovalce — posebno Francoze — zelo zanimalo, je bila živahnost in jasnost naših naslovnih slik in napisov. Res so na celi razstavi samo listi francoskih skavtov v tem oziru tekmovali z nami. Občudovali so krasne slike Bogoljuba, Salezijanskega vestnika, pomnljive slike Vigredi, Kresa in skoro vseh drugih listov brez razlike. Programna lista radio postaje Ljubljane in Belgrada sta povzročala mnogo razgovorov o našem radiu, katerega ne samo naši sorojaki, ampak tudi Francozi in drugi radi poslušajo. Izmed zelo zanimivih brošur je vsakdo z izredno pozornostjo motril naslovno sliko knjižice »Pomoč od zgoraj«, ki je izšla v Ljubljani 1. maja 1936. To je bila za Francijo še posebno pomembna slika. Več Francozov je naročilo to knjižico samo zaradi te slike.

Razstava je bila odprta tri dni. Z velikim veseljem smo opazili na razstavi takoj prvi dan našega g. generalnega konzula iz Metzja, njegovo gospo in g. uradnika, ki je prišel iz Pariza na konzulat v Metz. G. generalni konzul je pokazal, kot vedno, kjer gre za ugled Jugoslavije, tudi tu veliko zanimanje za razstavo. Z velikim zadovoljstvom je ugotovil, da je naš oddelek najlepši izmed vseh po okrasitvi, po raznolčnosti in tvarini razstave. Prinesel je s seboj preko sto propagandnih spisov in opisov Jugoslavije v nemškem in francoskem jeziku, katere smo potem razdeljevali med obiskovalce. Tudi to propagando smo izmed vseh narodov delali samo mi. Dobri, nepristranski francoski opazovalci so nam ponovno in ponovno čestitali k skrbni pripravi naše razstave. Neki uradnik velikega lista v Metzju je prišel k meni in mi rekel: »Sedaj vidim, da sem se motil. Misil sem, da so Jugoslovani zamernarjeni Balkanci, kot sem večkrat slišal, vidim pa, da imate krasne stvari! In drugi zelo izobraženi in ugledni

Francoz je vpriči vseh na razstavi brezobzirno povedal: »Izmed vseh oddelkov je vaš najlepši!« V naslednjih dneh so potem francoski in nemški časopisi pisali o tem, radio Sarbrücken pa je že prvi dan omenjal to razstavo. Tako se nam je zopet posrečilo dvigniti ugled naše, tako malo poznane domovine, dvigniti ugled naše države v tujini. Le žal, da so naši sorojaki premalo obiskali to, ne samo lepo, ampak tudi zelo poučno razstavo!

Tega bi pa seveda tu ne mogli storiti, ako nam ne bi poslali iz domovine vse te stvarine. Zato se na tem mestu vsem javno zahvaljujemo, ki so nam blagobotno z lepimi pošiljkami omogočili pokazati sorojakom in tujini vsaj nekaj naše zdrave kulturne izobrazbe. Naročila slede!

Stanko Grims, izseljenski duhovnik.

Razno iz Merlebacha.

Dne 29. septembra 1956 je bil pokopan v Freymingu Slovence Egidij Deželak, rojen 6. septembra 1890 v Trbovljah. Naj počiva v miru! Njegovi družini in sorodnikom pa naše iskreno sožalje! Prav tako izražamo iskreno sožalje družini Urbanč iz L'Hopitala za mater, ki je umrla 29. oktobra 1956 v bolnici v Creutzwaldu.

Z veseljem smo zvedeli, da je naš g. generalni konzul v Metz u dobil od naše vlade odločitev. Iz sreča mu čestitamo in želimo, da bi nepristranost, ki jo je g. generalni konzul kazal od vseh Jugoslovanov, ohranil tudi še dalje.

Lens-Lièvin. — Društvo sv. Barbare je priredilo dne 11. oktobra vinsko trgatve. Naš vinograd je obrodil precej bogato to leto. Častni grozd je nosil napis cene 60 frankov. Licitacija mu je povzdignila ceno na 90 frankov. Le žal, da naši rodni bratje nimajo denarja za katoliška delavska podporni društva. Čeprav je tu največja slovenska naselbina, je bil obisk zelo majhen. V prijateljstvu pelje naša pot do pravega skupnega cilja!

Na dan sv. Barbare 4. decembra praznujemo naš rudarski, društveni in ob enem narodni praznik v dvorani poleg cerkve Fosse 11. Dramatični »odseke« se pridno pripravljajo. Da uprizori na ta dan Redensko narodno igro s petjem v štirih dejanjih »Črna žena«. To dejanje se je godilo pred več sto leti v kmečki vasi na Gorenskem. Z ozirom na izredno lepo vsebino te igre so vsi Jugoslovani vljudno vabljeni! Začetek ob 3. uri popoldne.

Našemu društvenemu tajniku in pevski članici Navršnik se je pomnožila družina z malo Tereziko. Čestitamo! **Poročevalec.**

Aumetz. — Blizu se praznik zedinjenja in izseljenska nedelja. Oba bo proslavila zveza Jugoslovanska Vzemnost dne 6. decembra. Proslava bo ob 3 popoldne v župni dvorani v Aumetzu. Program bo izbran in zanimiv, zato naj prilike nihče ne zamudi, ker potem zopet ne bo tako hitro kaj. Predsedniki včlanjenih društev imajo zopet zastoj, zato naj dosti drugih s seboj pripeljejo. Pričakujemo tudi visoke obiske iz Pariza. — Predsednik Hren Franc.

Piennes. — Da ne boste mislili, da mi Slovenci tu v Piennu spimo, vam bom danes bolj na široko popisala naše življenje. Nas je tu bolj malo Slovencev, a še ti živijo bolj sami zase, zatopljeni v svoje misli. Seveda je res naše življenje tu v tujini žalostno. Naši možje se morajo dan za dnem mučiti po teh črnih jamah, boreč se za teh par frankov, da s tem preživljajo svojo številno družino. Nikdar si ni svest svojega življenja; dokler biva v jami, je v vedni smrtni nevarnosti. A najbolj mučna misel je pa ta, ker nima upanja, da bo kdaj tega trpljenja konec, ker dokler bo imel le količkaj moči v sebi, bo moral razbijati to trdo mino in ko ga bodo moči zapustile, kaj pa tedaj? — Na to si ne znamo odgovoriti. Ko bi imeli domovino, ki bi se brigala za nas izseljence, bi vsaj imeli malo upanja. A ona nas je pozabila in izmučeni trpinov ne bo hotela sprejeti v svoje okrilje. To je črv, ki razjedla naša srca in povečuje našo skrb. In me žene moramo biti tudi trdna opora svojim možem in jim pomagati kolikor je v naših močeh. Delamo po njivah cele dneve, da si preskrbimo nekaj živeža za zimo, ker otroci hočejo jesti.

Da pa ne bom opisovala samo žalosti in trpljenja, moram tudi nekaj veselega poročati. Da nam ni preveč dolgčas, za to poskrbi naš izse-

ljenski učitelj g. Jankovič in nas obišče s svojimi igralci. Tako je napravil dne 27. septembra prireditev, katerega je bila vsled stabegega vremena prav dobro obiskana. G. Jankovič je hodil v času počitnice poučevat dvakrat na teden — in to cele tri mesece — naše otroke, za kar smo mu mi starši zelo hvaležni. In ob koncu je rekel, da se po vsakem delu pije lihof — in tudi on ga je napravil v veselje vseh tukajšnjih Slovencev. Na tej prireditvi smo ga pa tudi zalili. Mlado in staro je bilo veselo. Igrji »Trakulja« smo se od srca nasmajali, vendar pa me je groza, da bi tudi jaz ne imela kdaj take boleznii, ker pač ne bi prestala take operacije. Tudi »Marclares« je prav dobro odigrala svojo vlogo. Kada, bomo zopet tako srečni, da se nam bo pokazala na odru v Piennu, pa naj nam pokaže malce boljše marelo, ne pa tako strgano, da ne obdrži dežja. In sploh z vsemi igrami smo bili zelo zadovoljni. Največje naše veselje je pa bil prihod našega g. konzula. Ob pol šesti uri smo ga že imeli v naši slavnostni dvorani. Prišel je v spremstvu svoje soproge. To je bilo zopet veselje posebno za naše otroke, ker jo tako dobro poznajo. Saj jih tudi ona ne pozabi. Vsakokrat jih obdari z bonbončki, za kar se ji v imenu otrok najlepše zahvaljujemo. Ko so

bile slaščice razdeljene in se je po dvorani šum polegal, je stopila pred gospo konzulovo mala deklica, jo lepo pozdravila in ji v znak ljubezni podarila lep šopek, katerega je z veseljem sprejela. In tako se je naša prireditev nadaljevala do osme ure. Ne smemo pozabiti zahvaliti se pevskeemu društvu iz Marine, katero nam je zapelo nekaj krasnih pesmi. Tako so nas razveselili, da so se tudi nam grla odprla in smo za nekaj časa pozabili, da smo v tujini. Prišla je osma ura, morali smo se ločiti, a le s pogojem, da nas g. Jankovič s svojimi igralci še obišče, kar je tudi obljubil. Saj le njemu gre zahvala za vso prireditev. Poslovili smo se od g. konzula in njegove gospe. G. konzul je izjavil, da odnaša lepe spomine od nas Piennčanov — enako tudi mi od njega. Tako se je naša nad vse vesela prireditev končala in šele drugi dan smo občutili, da nas trebih boli od samega smeha.

Ob enem pa pošiljamo tudi pozdrave vsem Slovincem tu in v domovini in želimo vesel Božič starim in mladim. Gospodu uredniku pa veliko novih naročnikov: Alojz in Julija Centa, Franc in Marija Kogoj, Andrej in Jožefa Jensenik, Franc in Marija Vezovišek.

Slovenka iz Pienna.

Holandija

Heerlerheide. — Na narodni praznik dne 30. avgusta, ki je rojstni dan holandske kraljice Vilhelmine, ki je pri svojem narodu zelo priljubljena, smo tudi Slovenci na lep način sodelovali, kar je vzbudilo mnogo simpatij pri domačinih. Na trgu v mestu Heerlen je bil postavljen velik oder za mednarodni nastop petja in plesov, na katerem so nastopili poleg Slovencev tudi še Čehi in Poljaki v narodnih nošah pod vodstvom g. Woutersa. Nastopila je tudi mala ogrska plesalka Hunyadi Agi, učenka baletne šole v Gentu (Belgija), ki je vzbudila s svojimi plesi simpatije in ovacije pri gledalcih, katerih je bil poln trg.

Od Slovencev so nastopili: Skupina našega pevskega zbora iz Heerlerheide, violist Rudolf Ravnikar iz Bleijerheide, harmonikar Franc Markon in Franc Selič iz Hoensbroeka s kitaro. Najprej smo zapeli našo državno »Bože pravde«, potem tri pesmi (mešani zbor) in izvajali dva slovenska narodna plesa.

Nastop tujih narodnosti, ki so zaposlene v rudarskem revirju v Limburgu, je s svojimi lepimi pesmami in plesi žel pri tisočih gledalcih splošno pohvalo. Tudi nastop g. Franca Seliča iz Hoensbroeka s svojimi lepimi slovenskimi pesmicami (spremljal se je sam s kitaro), je žel buren aplavz.

Sličan uspeh smo doživeli tudi z našim nastopom dne 12. septembra v patronatu v Heerlenu ob priliki zaroke prestolonaslednice Julijane s princem Bernhardom v Lippe-Biesterfeld. Ta dan je pokazal, kako vse nizozemski narod živi s svojo vladarsko hišo. Z veseljem in navdušenjem so obhajali po vsej Holandiji ta dan z raznimi proslavami, obhodi, bakljadami itd. Takisto tudi rudarji v Limburgu. Povabilu Holancev so se kaj radi odzvali tudi drugi narodi, ki živijo tukaj. Zbrali smo se

najprej k bakljadi blizu kolodvora, odkoder smo šli v sprevodu z godbo in petjem v patronatno dvorano, kjer je bila slavnostna akademija. Nastop se je nam Slovincem še bolj obnesel, ker je nastopila v dvorani tudi naša godba z venčkom slovenskih narodnih. Seveda tudi z našim lepim petjem in tremi plesi smo želi zopet mnogo aplavza.

Našim slovenskim prirediteljem in sodelovalcem teh lepih nastopov pa moramo biti v resnici hvaležni, ker s temi nastopi koristijo ugledu nam izseljencem. Saj pravijo sedaj mnogi odlični Holanci, da so kar presenečeni o kulturni izobrazbi našega slovenskega naroda. Vemo, da je treba pri takih nastopih žrtvovati čas in denar, kar je za delavca-rudarja v današnjih časih tem težje, zato bomo pa tudi vsi narodno zavedni izseljenci znali vedno spoštovati naše kulturne delavce. Kdor pa misli, da so naše prireditve kakšna neumnost, ta pa spada v starinski muzej, ker s tem dokaže, da nima pojma o kulturni izobrazbi. Omenjene proslave je organiziralo društvo sv. Vincencija v Heerlenu in so bili dohodki teh proslav namenjeni za preskrbo siromašnih ljudi za zimo. »Pa ne samo Holanci, ampak tudi marsikateri Slovence je že bil deležen podpore tega društva.« tako je dejal naš konzul g. Dupont v Heerlenu, ki je tudi odbornik tega društva, zato se je tudi še sam udeležil naših proslav v Heerlenu, da bi slišal slovenske petje in videl naše plesse. Vodja prireditve g. Wouters je našega konzula pred množico pozdravil in omenil, da je prišel naš konzul pogledat, kaj Slovenci znajo.

Heerlerheide. — Slovenski rojak se priporoča Slovincem v Holandiji. Prodaja radijske aparate, Viktorija pralne stroje, šivalne stroje in razne električne predmete. J. Kurnig, Eschen-derweg 6, pri tunelu — Heerlen.

Belgija

Slovenci v Belgiji so dobili novo cerkev.

To se pravi, ne samo Slovenci, ampak v naselbini Waterschei, kjer je precej Slovencev rudarjev, je bila dokončana cerkev in v nedeljo 11. oktobra slovesno posvečena v čast Kristusu Kralju. Dosedaj so se naši izseljenci, kakor tudi domačini, zbirali v skromni dvorani, ki je bila urejena v zasilno cerkev. Lani pa so položili temelje za novo cerkev in letos je končana. Ogronna množica se je zbrala k slavnostnemu dnevu posvetitve. Izvršil je pomembne obrede g. škof iz Lüticha. Popoldne so prenesli Najsvetejše iz stare v novo cerkev. Tudi naše jugoslovansko društvo se je z zastavo udeležilo spreveda. V nedeljo 18. oktobra smo imeli prvič slovensko službo božjo v novi hiši božji. Le

velika je, velika. Čeravno so prišli v izredno velikem številu, vendar so se skoraj izgubili v ogromnem prostoru. Da je res velika, dokazuje to, da je v njej nameščenih osem zvočnikov in pridigar si mikrofon pripne na prsa. Nekaj pa ima ta nova cerkev, kar smo mi, ki smo navajeni lepega zvonjenja, od sedaj zelo pogrešali. Prave, pristne zvonove. — Marsikateremu so stopile solze v oči, ko so se oglasili iz visokega zvonika. Popolnoma naše, prav slovensko pa le ni. Pritrkavanja nam še manjka. Upamo, da nam bodo tudi to kdaj dovolili in da bo glas zvonov privabljal vse naše rojake pred prestol Najvišjega. — Da, ponosni in veseli smo mi iz Waterscheia, da imamo novo cerkev. Zdi se nam pa, da nas bodo Eysdenčani še prekosili. Tudi tam se namreč zida nova cerkev in bo v doglednem času dokončana. Takrat se zopet oglasim.

Anglija

London. — Čitateljem »Rafaela« in skrbni Rafaelovi družbi, ki ima vedno odprto srce za svoje rojake v inozemstvu, pošiljam za izseljensko nedeljo vdane pozdrave. Adolf Kovač.

Avstrija

Gradec. — Nad trideset tisoč Slovencev nas biva zdaj v Gradcu in bližnji okolici. Tik ob meji živimo, pa se nam zdi, da smo od domovine čisto pozabljeni. Ob letošnji izseljenski nedelji se spomnite tudi nas, ker drugače bomo utonili v tujem morju. Vsem v domovini pošiljamo tople pozdrave!

Bolgarija

Sofija. — Precej Slovencev nas biva raztresenih po Bolgariji. V gnotnem oziru se nam še precej dobro godi, le naše duše so v veliki nevarnosti. Vse naše delo in misli so posvečene domovini, na katero stalno mislimo in hrepnimo po njej. Na izseljensko nedeljo bomo v duhu doma in bomo mislili na svoje sorodnike in znance in tudi na našo Rafaelovo družbo, ki jo vsem dobrim srcem toplo priporočam. Sprejmite naše iskrene pozdrave! Marica Oblak.

Čehoslovaška

Praga. — Ob priliki letošnje izseljenske nedelje pošiljamo Rafaelovi družbi, vsem sorodnikom, znancem in prijateljem v domovini prirsčne pozdrave! Slovenski akademiki v Pragi.

Grčija

Atene. — Bralcem »Rafaela«, Rafaelovi družbi in vsem znancem v domovini pošilja za izseljensko nedeljo vdane pozdrave Anton Mišič.

Italija

Rim. — Rafaelovi družbi in vsem čitateljem izseljenskega vestnika »Rafaela« pošiljamo za izseljensko nedeljo vdane pozdrave!

Slovinci v Rimu.

Madžarska

Budimpešta. — Za izredno skrb, ki jo ima Rafaelova družba do vseh Slovencev v inozemstvu ji pošiljam za izseljensko nedeljo svojo hvaležnost in tople pozdrave! Janez Turšič.

Poljska

Varšava. — Rafaelovi družbi, čitateljem »Rafaela« in vsem znancem v domovini pošiljamo za izseljensko nedeljo tople domovinske pozdrave. Slovinci v Varšavi.

Romunija

Cluj. — Že dolgo se veselim letošnje izseljenske nedelje, ko bo vsa naša draga domovina mislila na svoje brate in sestre, ki so si morali poiskati dela in kruha v tujini. Kljub temu, da je dala tujina nekaterim precej denarja, duhovne tolažbe jim ne more nuditi. Moje edino veselje je, ki mi ga domovina nudi, da prejemam od Rafaelove družbe priljubljenega mi »Rafaela«, ki mi prinaša pozdrave z rodne grude. Slovinci v domovini, mislite na nas! Mi domovine ne bomo pozabili nikoli! Vsem rojakom v tujini in domovini pošiljam iskrene pozdrave! Slovenka v Cluju.

Palestina

Betlehem. — Misli na dom se ne morem ubraniti. Vedno in vedno mi je pred očmi moja rojstna vas. Ob misli na njo se razjokam kot otrok, ki plaka ob grobu svoje drage mamic. Mojim dragim znancem in dobri Rafaelovi družbi pošilja prirsčne pozdrave za izseljensko nedeljo Slovencev v Betlehemu.

Slovenski izseljenci iz Bruaya v Franciji so pred kratkim nastopili z igro »Koroški tihotapci«.

Kitajska

Čitateljem »Rafaela«, vsem prijateljem in dobrotnikom v domovini pošilja ob priliki izseljenske nedelje iskrene pozdrave in se priporoča v molitev

v Kristusu vdani Jožef Kerec, sal. misijonar.

Turčija

Carigrad. — Moje misli se tako često mudijo v Sloveniji, kjer mi je tekla zibelka, da bi o tem že lahko napisal debelo knjigo. Ob misli na domovino in na naše nepozabne gore se mi srce razjoče in sem podoben otroku, ki mu je umrla mati. Posebno pa bom mislil na dom, sorodnike in prijatelje, zlasti pa na dobro Rafaelovo družbo, ki jo vsem priporočam ob letošnji izseljenski nedelji. Mojim dragim staršem, sorodnikom, Rafaelovi družbi in vsem znancem v domovini pošilja prirsčne pozdrave Jožef Kapar.

Afrika

Aleksandria. — Več tisoč Slovencev nas živi zdaj v Afriki. Nekaterim se prav dobro godi, drugim pa spet zelo slabo, ker ne morejo dobiti službe. Naše misli in želje so skoro vsak dan v domovini, od katere pričakujemo pomoči v kulturnem in verskem oziru. Na izseljensko nedeljo se spomnite v molitvi tudi nas! Vsem znancem in prijateljem v domovini pošiljamo tople pozdrave.

Južna Amerika

Buenos Aires. Že delj časa ni bilo glasu o kulturnem gibanju naše kolonije v Buenos Airesu, zato si ga oglejmo danes bolj od blizu. Nihče ne more trditi, da naša društva ne delujejo živahno. V javnih nastopih kar tekmujejo med seboj in skoro je ni nedelje, da ne bi to ali ono društvo priredilo večje ali manjše prireditve, tako da prijatelji poštno zabave vedno najdejo razvedrila. Dne 6. septembra so naša društva, izvzemši enega, prvi skupno nastopila na obletnico slovenskih fantov, ustreljenih na Bazovici. Ta dan nas je veselo presenetil ter se z odra poklonil številnemu občinstvu zastopnik slovenskih književnikov g. Pavel Golija, ki je prav tedaj bil na mednarodni konferenci PEN klubov v Buenos Airesu, za kar je bil deležen navdušenih ovacij. Žal, da je g. Goliji preostajalo le malo časa, da bi razgledal naše zanimivosti v tujini.

Švica

Zürich. — Za letošnje izseljensko nedeljo pošiljam Rafaelovi družbi in vsem prijateljem v domovini prirsčne pozdrave. Franc Gornik.

Severna Amerika

Cleveland. — Slovence v Clevelandu je zadel izredna čast s tem, da je sv. Oče imenoval našega g. župnika Ponikvarja za svojega hišnega prelata. Novemu g. prelatu naše prirsčne čestitke! V kulturnem oziru se prav lepo gibljemo, za kar gre zahvala našemu g. kaplanu M. Jagru. Vsem prijateljem v domovini pošiljamo prirsčne pozdrave.

Kanada

Ontario. — Slovinci vedno mislimo na staro domovino, kjer nam je tekla zibelka, zlasti se je bomo pa spominjali na izseljensko nedeljo. Prirsčno pozdravljamo vse v domovini, zlasti pa našo Rafaelovo družbo. Slovinci v Ontario.

Avstralija

Po čudnih potih me je usoda zanesla daleč od drage domovine. Zdrav sem in tudi delo imam, za kar sem hvaležen Bogu. Dve leti že živim v tej bajni deželi. Na svojih potih sem naletel na marsikaterega Slovence. Ko se nas je že precej nabralo, smo začeli prepevati naše lepe narodne pesmi. Ob petju so se nam orisile oči in želeli smo si, da bi bili v domovini, pa je najbrž ne bomo kmalu videli. Pozdravljamo vse znance v domovini. Janez Malnar.

Nekatera naša društva so napravila že tudi nekaj gospodarskih poskusov, ki pa radi nesloge in našega nerazumevanja žal niso uspeli.

Tudi sedaj kroži med nami glas, da se snuje neka zadruga. Ali bo pa tudi uspela?

Mnogi si stavljajo vprašanje, kako da se vsa tukajšnja društva ne združijo vsaj glede gospodarskih strani, za kar se vsi prizadevajo in dokazujejo potrebo. Kljub temu pa do tega ni prišlo in tudi ni izgleda za to. Stvar je za nepristranskega gledalca, ki že delj časa z zanimanjem spremlja tukajšnje društveno delovanje, zelo enostavna. Menda ne bo odveč, če trdim, da se skriva v ozadju vsega kulturnega delovanja neko politično prepričanje, ki je velika ovira za prekornostno združitev. To je pokazala zadnja skupna prireditve naših društev, kateri ni prisostvovalo, kakor sem že prej rekel, le eno. Opažam, da mnogi naši izseljenci opa-

zujejo delovanje naših organizacij, toda prav radi tega nesoglasja se ne pridružijo ne enim ne drugim. Kdo je temu kriv, da mnogi, ki imajo dobro voljo, da bi pomagali, ostanejo nevtalni, in prav ti, od katerih bi pričakovali zaradi njihovega nepristranskega delovanja za skupni dobiti največ uspeha, ne morejo do dela!

Krиво zvrčajo eden na drugega, gotovo pa je, da krivda ni samo na eni strani, kajti če bi pametnejši popustil, bi bila stvar rešena. Najbrž pa igrajo glavno vlogo osebni interesi nekaterih. Dejstvo, s katerim se hočeš nočeš moraš sprijazniti. Da pa ne bi delal komu krivice, moram še omeniti, da tisti, ki jim je politika postanska stvar, kot je G. P. D. Slovencev v Villa Devoto, ki jim je mar le gospodarski in kulturni dvig društva in njenih članov, kar lepo napredujejo, kar je bilo tudi že svoj čas javljeno. Žal, da je ta del mesta za mnoge izmed nas preveč oddaljen.

V društvu »Tabor« se že dalj časa vršijo razna predavanja o izseljenskih problemih, ki so za nas največje važnosti. Zadnje nedelje, ko se je

razpravljalo o izseljencih in politiki, je prišlo do koristne debate med predavatelji in poslušalci in mogoče ne bo ostalo brez sadu. Vendar pa je težko kaj pozitivnega doseči, kar smo se prepričali že večkrat. Seme je padlo na rodovitno zemljo, ali preden je dozorelo, je padla slana in ga pomorila; hočem reči: preden se je doseglo kaj aktivnega, se je zrušilo vse.

Dne 22. septembra se je vrnil med nas izseljenski duhovnik g. Josip Kastelic, ki je pred letom odšel v domovino. Nekaj dni prej pa je prispel g. David Doktorič. Dobrodošli!

Sedaj imamo v Argentini tri slovenske duhovnike. Kaj pa učitelji? Ali naj pustimo, da se naša mladina, naš ponos, zgublja in zgubi v morju tujine? Nekateri so mnenja, da je med nami tudi sposobnih in požrtvovalnih ljudi, ki bi drage volje pončevali naš naraščaj v učilnicah in tečajih našega materinega jezika. To je vse res, dovolj pa ne. Kdo naj pa vzdržuje to? Prosvetne organizacije, ki jih tvori le zavedno delavstvo, v teh težkih časih komaj premagujejo svoje ovire in morejo šolskim zahtevam

nuditi le skromno pomoč, ki nikakor ne odgovarja potrebam. Nekateri so že celo govorili, da bodo društva, oziroma društvo, ki je doslej vzdrževalo tečaje za šolo, to opustilo, kar pa menda ni utemeljeno.

Ker so vsi oni, ki so se žrtvovali za dobrobit naše mladine, samo gospodarsko nemočni ljudje in so mogli za to žrtvovati le čas, ki jim je preostajal od dela, s katerim si služijo vsakdanji kruh, so vsega priznanja vredni. Zato je nad vse potrebno, da dobimo osebo, ki je zmožna ter požrtvovalna in nepristranska in ki bi imela sredstev za potreben razvoj. Tega pa nihče ne zmore, če v domovini ne bodo poskrbeli za to. Mnogi so bili doslej gluhi za našo šolo, ker so videli, da domovina nima razumevanja za to. Treba bi bilo stvar osnovati tako, da bi imela privlačnost tako za starše kot za mladino, in šele tedaj bi mogli pričakovati pravega uspeha.

Anton Podlogar.

Poravnajte naročnino!

Največja in čisto naša domača zavarovalnica je Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Poleg vseh vrst elementarnega zavarovanja vodi predvsem **življenjska zavarovanja** v najrazličnejših kombinacijah, kakor: za slučaj smrti, smrti in doživetja, za doto, za starostno preskrbo i. t. d.

V posebnem „KARITAS“ oddelku goji pod izredno ugodnimi pogoji ljudska življenjska zavarovanja, za slučaj smrti, za starostno preskrbo in za doto.

Preden sklenete življenjsko zavarovanje, se obrnite po pojasnila in ponudbe na

Vzajemno zavarovalnico v Ljubljani, Miklošičeva c. 19 (v lastni palači).
Podružnice v Splitu, Sarajevu, Beogradu, Zagrebu in Celju; zastopstva v vseh krajih Jugoslavije.

ZADRUŽNA TISKARNA

REG. ZADRUGA Z O. Z.

V LJUBLJANI

TYRŠEVA (DUNAJSKA) C. 17

Izvršuje lepo in po nizki ceni: reklamne letake, lepake, vabila za prosvetne gledališke odre in koncerte; vizitke, kuverte, tiskovine za urade, hranilnice, posojilnice, trgovine ter vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela

TELEFON 30-67

Vse novice

iz domačih krajev izveste najprej in najbolj zanesljivo iz splošno razširjenega tednika

DOMOLJUBA

Izhaja vsako sredo in velja za vse kraje inozemstva polletno 30 Din

Naroča se v upravi **DOMOLJUBA** v Ljubljani

*Prijatelj
izseljencev je*

GLASNIK
presv. Srca Jezusovega

ki obiskuje vsak mesec v velikem številu naše izseljence širom po svetu. — Kjer ga še ne poznate, ga takoj naročite. Ne bo Vam žal! Stane doma 16 Din, za inozemstvo protivrednost 25 Din (v tuji valuti)

Vsak naročnik dobi brezplačno v dar koledar, lepe slike in mesečno prilogo Bengalski Misijonar

Pišite takoj na naslov: Uprava »GLASNIKA«, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9 (Jugoslavija, Slovenija)